

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 6. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj — Naroča se posebej in velja po pošti prejemanja Din 4.—, po raznasalcih dostavljena Din 5.— mesečno. Maribor, Grajski trg št. 7. Telefon št. 2440. Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

TUDI POLJSKA HOČE KOLONIJE

Kolonije so igrale pri varšavskih razgovorih veliko vlogo — Francosko-poljsko prijateljstvo ostane nespremenjeno

Varšava, 5. decembra. r. Francoski zunanji minister Delbos je davi odpotoval v Krakov, kjer se bodo nadaljevali razgovori s poljskim zunanjim ministrom Beckom. Poljski tisk je v zadnjih dneh ponovno načel vprašanje kolonij, ki jih namerava Poljska zahtevati v primeru če bi se pričela kakšna pogajanja za vrnitev nekdanjih nemških kolonij. Poluradna agencija je objavila o tem posebno beležko. Zunanji minister Beck je o priliki svojih razgovorov z Delbosom načel vprašanje. Demantirajo pa se vse govorice, da bi bila Poljska od Francije zahtevala posojilo. Rešiti je treba le problem francoskih podjetij na Poljskem. V ostalem gospodarski odnošaji ne povzročajo nikakih težav Delbos in Beck sta ugotovila potrebo, da se vezi med Francijo in Poljsko še bolj utrdi. Bolj naj bi se pospešilo tudi kulturno zблиžanje.

Dosedanji razgovori so potekali v prisrčnosti in iskrenosti: Delbos je obvestil tovariša o razgovorih v Londonu. Beck se je zanimal tudi za kratki Delbosov razgovor s nemškim zunanjim ministrom na berlinski postaji. Varšavski razgovori so se namreč tudi na pomen francosko-poljske zveze v sedanjih mednarodno-političnih razmerah. Če bi se nadaljevala pogajanja za sklenitev novega locarnskega pakta, Poljska nikakor ne ostane ob strani. Francosko-poljska pogodba iz leta 1925 določa, da se morata obe državi sporazumeti o oves mednarodnih vprašanjih, ki se posredno ali ne-

posredno tičejo tudi le ene izmed njih. Delbos in Beck sta z zadovoljstvom ugotovila, da je napetost v Evropi pričela popuščati. Poljski zunanji minister je opozoril na svoje prizadevanje v tej smeri in je poudaril, da stori Poljska nasproti svojim sosedom vse da bi se preprečil spori. Poljska se nikakor ne namerava priključiti protikomunistični zvezi. Kar se tiče Društva narodov in načela kolektivne varnosti, želi poljska vlada, da bi Društvo narodov dobilo spet svoj univerzalni značaj. V skrbeh pa je, da ne bi metode ki se jih je Društvo narodov doslej posluževalo, oslabile njegov vpliv. Čeprav imajo dosedanje izjave državnikov obeh zaveznških držav v podrobnosti različne formulacije, je treba vsekar ugotoviti, da se o priliki varšavskih razgovorov niso pojavila nikakoli nprotivna stališča glede na glavne zunanje politične teze obeh držav.

Praški komentar

Praga, 5. dec. AA. Češkoslovaški listi poudarjajo da pomeni Delbosovo potovanje važen prispevek k mednarodnemu edelovanju. Glasilo agrarne republike stranke »Venkov« pravi me. drugim da bo Delbos našel na Poljskem popolnoma nasprotni položaj kakor ga je svojčas našel pokojni Louis Barthou. Tako na vladni kakor na opozicijski strani se namreč še dalje bolj množijo politiki, ki zahtevajo soledovanje med Poljsko in Francijo.

Dunajske domneve

Dunaj, 5. decembra. AA. Dunajski listi spremljajo z največjo pozornostjo potovanje francoskega zunanjega ministra Delbosa v Varšavo in v druge evropske prestolnice. Po njihovem mnenju želi Francija voditi politiko kolektivne varnosti v ženevskem smislu. Delbosovo potovanje d kazuje nadalje popolno soledaje med življenjskimi interesi srednje in vzhodne Evrope na eni strani in življenjskimi interesi vse ostale Evrope. Obenem naj to potovanje olajša sodelovanje med državami rimskokelbrinske osi in državami ob osi med Londonom in Parizom.

Francoski komentarji

Pariz, 5. decembra. AA. Francoski tisk tudi danes obširno razpravlja o Delbosovem potovanju in njegovih razgovorih v Varšavi. »Petit Parisien« pravi med drugim, da je glede na razvoj dogodkov pričakovati, da bo Poljska poskusila posredovati pri pripravljajočih se pogajanjih med Francijo in Britanijo na eni in osjo Rim-Berlin na drugi strani. Splošno naraščajoče nemške vojske sile smatrajo Poljaki očividno za najprimernejše, da se trdnje oslonijo na svojo zvezo s Francijo. »Matin« naznaja, da mora Beck pač ne glede na svoje osebne občire vpoštevati, da je poljski narod v glavnem ostal zvest Franciji in da odklanja tesnejše vezi z Nemčijo kakor tudi z Rusijo.

Dr. Stojadinović v Rimu

Predsednik vlade je včera odpotoval na uradni obisk v italijansko prestolnico

Rim, 5. decembra. AA. Komunique, ki je bil davi objavljen o obisku predsednika vlade dr. Stojadinovića, se glasi:

Predsednik dr. Stojadinović prispe v Rim s svojim spremstvom nocoj ob petih na uradni obisk. Spremljata ga šef kabineta zunanjega ministra dr. Prečić in tajnik pri jugoslovanskem zunanjem ministrstvu Nenadović. Ugledne goste bosta na meji sprejela jugoslovanski poslanik na italijanskem dvoru Hristić in šef ceremonijal italijanskega zunanjega ministrstva. Ugledni gostje se bodo nastanili v vili Madama. Predsednik jugoslovanske vlade in ga Stojadinovića bosta sprejeta od Nj. Vel. kralja in cesarja ter kraljice in cesarice, predsednik Stojadinović bo nato sprejet od dučeca v Beneški palači in od zunanjega ministra grofa Ciana v palači Chigi. Na programu bivanja predsednika jugoslovanske vlade in gospe Stojadinovićeve je kosilo na dvoru, nato večerja s sprejemom v Beneški palači ki jo priredi duce ter kosilo pri zunanjem ministru grofu Ciano. Poleg tega je predvideno kosilo na poslaništvu kraljevine Jugoslavije. Ugledni gostje si bodo ogledali letalsko šolo v Guidoniji, vsučeljsko mesto, razstavo Augusteo in nova naselja v Littoriji. V Rimu ostanejo do vključno 8. decembra, ko se gospa in g. Stojadinović z večernim vlakom odpeljeta v spremstvu zunanjega ministra grofa Ciana in ministra za ljudsko kulturo Alfierija v Milan. V Milanu si bosta ogledala najvažnejše industrijske naprave. Tam bo italijanski zunanji minister grof Ciano priredil njima v čast banket v vladni palači. Gospe Stojadinovićeve bosta sprejela v Rimu, nato se bosta odpravila nazaj v Jugoslavijo 10. decembra.

Beograd, 5. decembra. AA. Ker bo predsednik vlade dr. Milan Stojadinović nekaj časa mudil v tujini, je bil imenovan za njegovega zastopnika notranji minister dr. Anton Korošec.

Sprejem na meji

Trst, 5. decembra. AA. Davi ob 10. je prispel v Postojno predsednik vlade dr. Stojadinović s svojim spremstvom. Na železniški postaji, ki je bila okrašena z jugoslovanskimi in italijanskimi zastavami so ga pričakovali jugoslovanski poslanik v Rimu Boško Hristović, grof Contadini, šef italijanskega protokola, generalni konzul v Trstu Vukašin Životić, ki mu je predstavil zastopnike italijanskih oblasti. Ko je simptomski ekspres prispel na postajo, je godba zaigrala jugoslovensko, nato pa italijansko državno himno. Dr. Stojadinović je s zastopniki italijanskih oblasti prejel častno četo in pozdravil italijansko zastavo. Po mali zakuski v kolodvorski restavraciji je dr. Stojadinović nadaljeval vožnjo v Rim.

O čem bodo razpravljali v Rimu

Bukarešta, 5. decembra. AA. Listi poročajo o potovanju dr. Stojadinovića in navajajo v zvezi s tem pisanje italijanskega in drugega tiska. Med drugim citirajo poročilo agencije Havas. Da bodo v Rimu razpravljali predvsem o gospodarskem edelovanju, o problemu slovenske manjšine in o potrebi pouka v manjšinskih šolah.

Kako se je pripravljaval upor na Slovaškem

Senzacionalna razkritja v praškem parlamentu o pripravih dr. Tuke za upor na Slovaškem

Praga, 5. decembra. r. Ob zaključku večeršnjih proračunskih razprav v poslanski zbornici je prišlo do velike senzacije, ko je minister pravde dr. Derer zavrnil očitke slovaškega poslance Sidorja, češ da je bil bivši slovaški poslanec Tuksa po nedolžnem obsojen zaradi veleizdaje. V odgovoru je minister prečital priznanje dr. Tuksa pred sodiščem dne 22. aprila 1935. Dr. Tuksa je ne samo priznal, da je pripravil oboženo upor marčev tudi, da je imel za to zagotovljeno podporo nekaterih tujih držav, ki so mu nudile ne le finančno pomoč, marveč mu celo sestavile podrobne načrte za organizacijo in izvedbo upora, ki naj bi dovedel do ocepitve Slovaške in do ustanovitve samostojne slovaške republike. Sodeloval je pri organizaciji upora v neki sosedni državi, da bi se tako praktično izučil, kako je treba organizirati upor. Bil je v zvezi tudi z legitimističnimi in fašističnimi krogi. Njegovi inozemski podporniki so mu zagotavljali, da bo Slovaška, če se zopet priključi Madžarski do-

bila enako avtonomija, kakor so jo pred prevratom uživali Hrvati. Sestavljen je bil podoben načrt. Revolucionarna vojska se je zbirala v vrstah Rodobrana. Upor naj bi se pričel z lokalnimi puči. Tuksa je priznal, da je skušal za svoje načrte pridobiti tudi pokojnega Stepana Radića, ki pa je to odločno odklonil. Pač pa mu je zagotovil svojo podporo znani polkovnik Sarkotić v Gradcu eden izmed glavnih podpornikov Pavelića. Pogajal se je tudi z generalom Wranglom, ki mu je navetoval, naj najame bivše caristične oficirje kot instruktorje za slovaško revolucionarno vojsko. Pri tej zaroti je sodeloval tudi znani angleški lord Rothermer, ki pa je bil v glavnem zastopnik madžarskih interesov in je zahteval priključitev južne Slovaške Madžarski, kar pa je bilo celo dr. Tuksa preveč. Do izvedbe upora pa ni prišlo, ker so stvar predčasno odkrili. Vsi današnji češkoslovaški listi obširno razpravljajo o teh razkritjih, ki so izzvala v javnosti ogromno senzacijo.

Izgon Reuterjevega dopisnika iz Beograda

Beograd, 5. decembra. AA. Poročevalcu agencije Reuter v Beogradu Huertu Harrisonu je bilo prepovedano še nadalje bivanje v naši državi. Oblasti so mu sporočile, da njegovo bivanje v Beogradu ni več zaželeno, zaradi njegovega tendencioznega in netočnega obveščanja britanske javnosti. Jugoslovanske oblasti so bive prisiljene izdati ta ukrep, ker je Harrison še nadalje netočno poročal, čeprav je bil ponovno opozorjen na škodljivost takega delovanja.

Angleško letalo padlo v morje

Brindisi, 5. decembra. o. V tukajšnji luki se je pripetila danes popoldne huda letalska nesreča. Angleško potniško letalo, ki vozi na progji Indija—Anglija, je par minut po startu iz neznanega vzroka padlo v morje. Stiri člani posadke in dva potnika so utonili, trije potniki, med njimi bivši angleški letalski minister Simon pa so se rešili.

Tla so se pogreznila pod plesalci

Lodz, 5. decembra. o. Snovi se je v neki vasi blizu Lodza pripetila huda nesreča. V nekem lokalu se je zbrala mladina na ples. Ko je bilo na plesišču okrog 100 ljudi, so se tla zaradi prevelike obremenitve pogreznila in vsi plesalci so zgrmili v klat. Na nesrečo je nastal še požar. Stirideset ljudi je dobilo hude poškodbe. Ranjence so z največjim naporom rešili iz plamenov. Nekateri so dobili tako hude opekline, da se bore s smrtjo.

Največji most v Evropi

Hamburg, 5. decembra. AA. »Hamburger Tageblatt« je objavil podrobne o načrtih za nov veliki most, ki naj bi se zgradil preko Labe. Med drugim prvi, da bo most zgrajen tako, da bo najmanj 77 metrov nad maksimalnim vodostajem, tako da bodo mogli po Labi neovirano pluti tudi največje ladje. Stebri tega mostu bodo visoki 160 m. torej kakor stolpa kölnske katedrale. Na mostu bo osem loženih čestit, tako da se bo lahko razvijal po njem najvišjeji promet. Spritko tega bo most vsekar največji med mostovi v Evropi. Gradili ga bodo dve leti. Otvorjen bo 30. januarja 1943 leta, ob desetletnici narodno socialističnega režima.

Ciganska razbojniška tolpa v Slavoniji

Zagreb, 5. dec. o. V Slavoniji je že del časa ustrahovala prebivalstvo ciganska razbojniška tolpa. Oblasti so pred tremi tedni organizirale zasedovanje teh razbojnikov, ki imajo na vesti celo vrsto d-žnih vlovov in tatvin. Včera so orožniki tolpo obkolili v nekem gozdu pri Brebernici, občini Sveta Klara v zagrebškem srezu. Cigani so začeli na orožnike streljati, nakar so tudi orožniki uporabili orožje. V borbi so bili trije cigani ubiti, ostali pa so pobegnili.

Samomor madžarskega pesnika

Budimpešta, 5. decembra. AA. Eden izmed največjih sočnih madžarskih pesnikov. Atila Josef je včera izvršil samomor. Na majhni železniški postaji Malaton se je vrgel pod vlak. Bil je star šele 33 let.

Sporazum s francoskimi obligacionarji srbskih predvojnih posojil

Pariz, 5. decembra. Po dolgotrajni pogajanjih, ki so bila ponovno prekinjena in preložena je prišlo končno do sporazuma med predstavniki naše države in predstavništvu komisije imetnikov predvojnih srbskih posojil, in ima glede anuitetne službe za ta posojila. Novi sporazum se ne pomeni definitivne ureditve in velja za dve leti. Podpisan bo 12. decembra hkratu z novo francosko-jugoslovansko trgovinsko pogodbo, ko se bo mudil v Beogradu francoski zunanji minister Delbos.

Jugoslavija je, kakor znano, v letu 1932. uvedla splošni transferni moratorij za anuitetno službo zunanjih posojil. Se isto leto je jugoslovanska vlada pričela pogajanja z inozemskimi upniki, da enostranskemu sistiranju plačil ustvari pogodbeno osnova. Najprej se je pogajala s francoskim komitejem obligacionarjev. Ta pogajanja so dovedla do sporazuma, ki so mu pozneje pristopile tudi upniške skupine iz drugih držav. Po tem sporazumu, ki je stopil v veljavo 14. X. 1932., se je Jugoslavija obvezala plačati inozemskim upnikom zapadle kupove v celoti v vezanih dinarjih ali pa po želji obligacionarja 10 odstotkov v devizah in 90 odstotkov v tako zvanih 5 odstotnih funding obligacijah. Amortizacija je bila odložena za 3 leta. V septembru leta 1935 so se pričela zaradi obrestne službe nova pogajanja, ki so lani v januarju dovedla do novega sporazuma, po katerem se je Jugoslavija obvezala za čas od 14. X. 1935. do 13. X. 1937. plačevati 15% vrednosti kupona v devizah 55% v fundiranih obligacijah, ostalih 30 procentov vred-

nosti kupona pa se je zavzela vplačati v posebni fond za amortizacijo obveznic s nakupom na borzi.

Ze v septembru t. l. so se pričela nova pogajanja, ki pa do 13. oktobra t. l. ko je potekel stari sporazum, niso pršla do zaključka. Novi sporazum predstavlja, kakor rečeno dveletni provizorij. Jugoslavija bo po novem sporazumu kot petletne obresti na obveznice 4 odstotnega posojila iz leta 1895 po 24 frankov na obveznice 5 odstotnega posojila iz leta 1902 15 frankov, na obveznice 4/5 odstotnega posojila iz leta 1906, 1909 in 1911 po 27 frankov, in na obveznice 7 odstotnega stabilizacijskega posojila iz leta 1931 30.50 franka. Pri pogajanjih so bile največje težkoče zaradi tega, ker so Francozi zahtevali, plačilo obresti v nedeljaviranih frankih. Novi sporazum predstavlja znatno zboljšanje za francoske obligacionarje, kor potrjuje tudi nagel dvig tečajev srbskih predvojnih posojil na pariški borzi. Tečaj teh posojil so se od 1. septembra do 1. decembra dvignili za preko 50 odstotkov. Tako je notiralo 1. decembra 4 odstotno posojilo iz leta 1895. 325 frankov (za 500 frankov nominala) nasproti 232 frankom dne 1. septembra; 4 in pol odstotno posojilo iz leta 1909. pa je notiralo 1. decembra 312 frankov nasproti 205 frankom pred dvema mesecema.

Jugoslavija se je vrhu tega obvezala staviti na razpolgo za amortizacijsko službo na leto 25 milijonov frankov. Jugoslovanska plačila so vezana glede na tečaj franka s posebno klavzulo, po kateri velja sedanja relacija franka nasproti funtu.

Papeški nuncij Pellegrinetti se poslavlja

Zagreb, 5. decembra. o. Danes popoldne je prispel v Zagreb z beograjskim brzovlakom doseđani papeški nuncij v Beogradu, novo imenovani kardinal Pellegrinetti. V Zagrebu so mu priredili izredno svečan sprejem, h kateremu so se zbrali poleg zagrebške duhovščine z nadškofom dr. Stepincom na čelu tudi beograjski nadškof in skopski, ljubljanski, hvarski, križevački, splitski in banjaški škof, dalje zastopniki oblasti ter številne organizacije Katoliške akcije in druge cerkvene korporacije in ustanove. Trg pred kolodvorom je bil okrašen z girlandami žarnic, prav tako pa tudi ulice, ki vodijo do katedrale. Na pozdrav zagrebškega nadškofa koadjutorja dr. Stepinca se je kardinal Pellegrinetti zahvalil v daljšem govoru, v katerem je med drugim naglasil, da smatra Zagreb za katoliško trdnjavo. Kot papeški nuncij v Beogradu se je trudil, da po vseh svojih močeh brani katoličanstvo in s tem tudi hrvatske tradicije. Papež pa mu je naročil tudi skrb za one, ki niso v naročju katoliške cerkve, da bi bil zares en pastir in ena čreda. Hrvati so bili vedno na braniku katoliške vere in osmanski osvajalci nikdar niso prodrli na Grič in Kaptol. Tudi kot kardinal bo delal za katoličane v Jugoslaviji. Nocojšnjo prireditev smatra za manifestacijo zvestobe Petrovi stolici. Po pozdravu dostojanstvenikov v dvorni čakalnici se je razvila izpred kolodvora v katedralo procesija; na čelu procesije so se vozili škojfe v avtomobilih. V katedrali je bil na to slovesni Te Deum, nakar je kardinal Pellegrinetti sprejel manifestacijo v nadškofjskem dvorcu, kjer je bil zvečer njemu na čast prirejen banket.

Fašizem v Španiji

General Franco v vsem kopira ustanove italijanskega fašizma

Burgos, 5. decembra. AA. Ustoličenje novega sveta španske falange, ki je po vsem svojem ustroju točna kopija italijanskega velikega fašističnega sveta, je izzvalo dve iznenadenji. Svet je na prvi poslovni seji pooblastil generala Franca, da imenuje 12 članov sveta v odbor, ki naj pripravi novo ustavo. Franco je spočetka nameraval omejiti število tega ustavnega odbora le na šest članov. Poleg tega je general Franco imenoval za generalnega tajnika narodnega sveta Raymonda Queso'a, ki je prišel šele meseca septembra iz uetništva, ko so republikanci in nacionalisti ob neki priliki zamenjali svoje uetnike. Questa uživa velik ugled. V programskem govoru, ki ga je imel pred mesecem dni, je izjavil, da mora sindikalizem postati osnova za razmerje med delom in kapitalom v državi. Odločno je nastopil proti modernemu kapitalu in se zavzel za režim, ki bi onemogočil ustvarjanje finančnih dimažij in skupin. Kar se tiče monarhije, je Questa dejal, da bo to vprašanje postalo aktualno šele, ko bo nacionalno sindikalistična država dograjena.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: V zapadnih in severozapadnih krajih se bo vreme ponovno pooblačilo in bo ponekod tudi nekaj dežja. Drugod bo nebo le deloma oblačno. Temperatura se bo neznatno dvignila.

Japonski načrti v Kitaju

Severna in srednja Kitajska naj se pretvorita v zvezno državo pod japonskim protektoratom

Tokio, 5. decembra. r. List »Niši—Niši«, ki običajno objavlja informacije iz merodajnih vladnih krogov, objavlja daljši članek o bodočih načrtih Japoncev na Kitajskem. Članek sloni na predpostavki, da je japonska zmaga na Kitajskem izvršeno dejstvo in poudarja, da bo japonska vlada že sredi decembra mogla določiti definitivne smernice svoje bodoče politike na Kitajskem. Japonska ne namerava osvajat kitajskega ozemlja za to, da bi povečala svojo državo v imperij, pač pa si hoče zagotoviti na Kitajskem tak vpliv, da bo mogla usmerjati kitajsko politiko tako, kakor je v skladu z japonskimi interesi na Daljnem vzhodu. Zato namerava osno-

vati iz pokrajini severne in srednje Kitajske zvezo avtonomnih pokrajinskih držav. To organizacijo bo Japonska izvedla s pomočjo kitajskih voditeljev in višjih kitajskih oficirjev, ki ne odobravajo politike maršala Čangkajska in kuomintanga. Pod vodstvom teh Kitajcev bodo ustanovljene s podporo Japonske samostojne državnice, ki se bodo združile v zvezo pod japonskim protektoratom. Japonska bo to zvezno državo zaščitila pred vsemi škodljivimi vplivi od zunaj in stremela za tem, da bo tako preporejena Kitajska vodila z Japonsko skladno politiko, ki ima za končni cilj izločitev vsakega tujega vpliva na Daljnem vzhodu.

Anglija koncentrirala vojsko in mornarico na Daljnem vzhodu da zaščiti svoje interese

London, 5. decembra. o. Zaradi agresivne politike Japonske je postal polžaj na Daljnem vzhodu tako nspet, da povzročea angleškim vladnim krogom čimdalje hujske skrbi. Vedno bolj jasno se kaže, da hočejo Japonci Angleže popolnoma izpodrinuti na Daljnem vzhodu. Predvsem skuša o sedaj Japonci izkoristiti priliko ter izpodrinuti vsak vpliv Anglije v Šanghaju in Hongkongu. Kakor se dozrava iz krogov angleške admiraltete, pa je angleška vlada odločena braniti interese britanskega imperija in so bili v to svrhu izdani že potrebni ukrepi. V Hongkong je bilo iz Singapura poslanih več vojnih ladij, te dni pa odhrne v Hongkong tudi močan letalski oddlek. Istofasno bo poslanih iz Indije v Hongkong in Šanghaj več angleških po'kov. Napovedani so tudi še drugi vojski transporti na Daljni vzhod. Vse to na se šele prvi ukrepi, katerim bodo sledili drugi, če ta demonstracija ne bo zadostovala. Veliko razburjenje so povzročile vesti, da se danes japonska letala bombardirala železniško progo, ki veže Hongkong in Kanton. Na protest angleškega konzula so Japonci izjavili, da so se sicer obvezali, da ne bodo bombardirali vlakov na tej progi, da pa ni bilo nikdar rečeno, da ne bi smeli porušiti proge same.

V Mandžuriji se je izpodrivanje že začelo

Tokio, 5. decembra. AA. Agencija Domej objavlja komunike, v katerem pravi, da je mandžurska vlada podala izjavo, po kateri ne more ničesar ukreniti, da bi ugodila protestom, ki sta jih poslala angleški in ameriški generalni konzul v Mukden. Zastopnika Velike Britanije in ameriških Združenih držav sta pri mandžurski vladi protestirala proti najhujšim mandžurskim odredbam z zakonsko veljavo ki se nanašajo na neka gospodarska vprašanja. Oba konzula sta naglasila, da te določbe niso v skladu z načelom o odprtih vrstah po mednarodnih sporazumih.

Ob 25 letnici balkanskih vojn

Nekaj razmotrivanj o zmagoitem pohodu hrabrih balkanskih vojsk

Ljubljana, 5. decembra. Sročki je pod okriljem »Soča« predaval pri »Levu« prof. Vinko Šarabon o balkanskih vojnah. 3. t. m. je minilo 25 let, ko je bilo sklenjeno prvo premirje med vojskujimi se balkanskimi narodi. Ta spominski dan je dal predavatelju priložnost, da je poslušalcem povedel v dobo pred svetovno vojno, ko so krščanski narodi na Balkanu sporazumeli med seboj, da bodo skupno branili življenjske interese svojih držav.

Turčija, ki se je dolga stoletja šopirila na evropskih tleh, jim je morala biti trm v peti. Štiri krščanske države so se s svojimi življenjskimi potrebami zman obracale na Evropo, da bi jim nudila pomoč. Ko so spoznale, da je ne bodo dobile, so se zatele k samopomoči. Sklenile so 10. oktobra leta 1912. Balkansko zvezo in začele z orožjem v roki terjati svoje pravice. Vsaka s svoje strani so Črna gora, Srbija, Bolgarija in Grčija prodrale proti jugu in potiskale Turke s tal, kjer so v robstvu životali njih rodni bratje. Prof. Šarabon, ki je prepotoval domala vse kraje na našem jugu, kjer so se vršile ogrožene bitke, se ni mnogo zadrževal pri suhoparnih podatkih o poteku bojev, temveč je poslušalcem predložil razmere, iz katerih je zrasla nepremagljiva vojna balkanskih narodov do svobode. Male države so pod vodstvom svojih narodnih voditeljev postavile v boj razmerno velike sile. Bolj je poznali kot korakali proti Turkom brez sence strahu. 9. oktobra so Črnogorci pod poveljstvom kralja Nikole začeli napad na mestecje Tuzl. Vojno nalogo so vzeli bolj po domače, vendar so mnogo opravili. Njih glavni smoter je bilo zavzetje trdnjave Taraboch, ki je bila ključ do Skadra. Po dolgih mesecih se je trdnjava predala — vzroki še danes niso natančno dognani. Srbi so pod vrhovnim poveljstvom tedanje prestolonaslednika Aleksandra prodrali s štirimi armadami z izredno brzino proti jugu. V bitki pri Kumanovem, ki je v vršila 23. in 24. oktobra, so Srbi izvojevali največjo zmago v svojih vojni zgodovini. Naglo so potem napredovali proti Skoplju. Z 28. novembra so dospeli do Jadranskega morja. V Lješju in Draču, ko so bili polni zaupanja, da se jim je naposled odprla toliko zaželena pot do morja, pa so izvedeli, da je bila teza dne priznana in razglašena neodvisnost Albanije. Evropske velesile so se ustrašile, da ne bi bili balkanski narodi, katerih pohod na jug je bil tako zmagovit, postali premočni in prenevarni.

so Solun zavzeli brez boja, je vendar njih mornarica, kateri turška ni bila kos, opravila veliko delo, ker je branila Turkom prevoz moštva preko morja.

Turško vojsko je reformiral sicer nemški paša von der Goltz, ki je trdil, da turške vojske balkanski narodi ne morejo premagati, toda zgodilo se je drugače. Dasi je bil turški vojak znan kot skromen in se tudi ni strašil boja, je bil vendar premagan. Precejevali so njegove sile, ki niso bile kos združenim balkanskim narodom.

Po zmagovitih bojnih pohodih je bilo sklenjeno premirje, ki je Turčiji ohranilo le majhen del ob Marmorskem morju, balkanskim narodom pa je bil prepusten ves Balkanski polotok.

Toda nesloga med zmagovalci je povzročila, da vojnih strahot še ni bilo konec. Ko je v Turčiji nastala 23. januarja leta 1913. revolucija, je bila nova vojna spet na pragu. Dokazala pa je, da je bila turška vojska zelo rečna. Vojna se je končala z mirom v Londonu 30. maja. Komaj mesec pa sta se spoprijeli Srbija in Bolgarija. Bitka ob Bregalnici je prinesla znano Srbom. 10. avgusta leta 1913. so bila nasprotstva končana s sklenitvijo miru v Bukarešti, kjer so bili položeni temelji Velike Srbije. Toda Srbi in Bolgari so bili drug drug drugim na oprežu. Sele po zaključku svetovne vojne so Bolgari spoznali, da so precejevali dobrikanje stare Avstro-Ogrske, ker so zapuili njen kombinacijo. Bolgarija je v svetovni vojni mnogo izgubila, Srbija pa je izšla iz nje kot zmagovalka in poveljala svojo moč z zedinjenjem s Hrvati in Slovenci.

Sočni predavateljski večer je »Soča« izkoristila, da je hkratu s spominom na 25. obletnico balkanskih vojn posvetila nekaj trenutkov tudi spominu obletnice zedinjenja Justoslovenov. V kratkih besedah se je g. Urbančič obrnil v preteklost našega narodnega prizadevanja, ki je doseglo višek v skupni državi. V tej zvezi se je spomnil velikih zaslug naših velikih kraljev, Petra I. Osvoboditelja in Aleksandra I. Zedinitelja. Ob sta stala vedno kot najvišja vodnika ramo ob rami s svojim narodom, ki sta mu žrtvovala vse svoje delo in življenje. G. Urbančič je zaključil govor s pozivom, naj ostanemo zvesti njunemu nasledniku, kralju Petru II., naj pa tudi ne pozabimo, da dan zedinjenja še ne omenja pravega zedinjenja vseh naših bratov.

Predavatelju prof. Šarabonu se je zahvalil za njegovo izvajanja načelnik predavateljskega oddelka dr. Ražem, ki je navedel poslušalce, naj se kot zavedni Primorci udeležijo v četrtek ob 20. uri recitacijskega večera, na katerem bodo primorski literati dr. Ivan Prezelj, dr. Igo Gruđen, Josip Ribičič, dr. Vladimir Bartol, dr. Bogomir Mazajna, Ciril Kosmač, Janko Samec in Stano Kosovel brali svoja dela.

Po slavni zmigi na Kumanovem so Srbi poslali svoje topništvo na pomoč Bolgarom, ki so pod poveljstvom cara Ferdinanda izmed vseh štirih vojskuičih se držav postavili največjo armado. S skupnimi močmi so zavzeli Odrin. Tudi Grki so opravili svoje. Njih naloga je bila zavzetje Soluna. Dasi so korakali proti nasprotniku tako rekoč, kakor bi bili šli na sprehod, ker niso nikjer našli na odpor in

Ali nosi Miklavž tudi po hlevih

Ljubljana, 5. decembra. Pred dnevi smo poročali o bedni družini brezposelnega brivskega pomočnika, ki je na pragu najhujše zime ostala brez strehe na česti, pa je na koncu naša skromnega, zaslužnega zavetja pri dobri gospodini v Štepanji vasi št. 14, ki je možu, noseči ženi in njenima otročičkoma, izmed katerih je sinu 6 let in hodi že v šolo, hčerici pa komaj 17 mesecev, svoj hlev »stopila za bivanje. Opisali smo vse obup očeta in matere, ki meseci in meseci begata po vsej periferiji Ljubljane in tšeta stanovanja svoji družini, a ju povsod neprijazno odelavljajo samo zato, ker nista družina brez otrok, kakršna je najbolj priljubljena v tej naši dobri katoliški deželi, temveč se mamice držita dva nedolžna otročička za krilo. Dejali smo že kar naprej, da pišemo o stvari zgoj kot kronisti, ker vemo, da v tistih, ki bi bili že po svojih funkcijah in po svoji javno izpovedovani morali dolžni prisikročiti v takih primerih na pomoč, že zdavnaj ni več živega srca. Na našo členek se je v resnici odzvalo sramotno dvojje, troje dobitnikov, od katerih je neka gospa oddala zavetje odložene obdelke za skromno družino v našem uredništvu, drugi pa so se sami potrudili v štepanjo vasi, poiskali hišo št. 14 in osebno obdarovali prebivalce hleva.

Nismo pa še čuli doslej, da bi se bil za družino pozanimal mestni socialni urad, ki je prvi poklical, da brez odlašanja pomaga spraviti sramoto Ljubljane s sveta. Še več — družina v hlevu je prav v času, ko je izšlo naše poročilo, imela priliko na lastni koži vnovič okusiti, kako modra in plemenita je v našem mestu skrb za najbednejše. Na svojem beganju za pravnim kvartirjem je mož nekje našel na skromno stanovanje, ki se te dni izprazni in hišni gospodar bi ga bil rad odstopal nesrečni družini. Toda mestni gradbeni urad se je bil odločil, da se mora hiša v maju zaradi nekkih novih gradenj podeti, in zato gospodar stanovanja ne sme več oddati. Tako bo morala družina še vso zimo prebiti na mirazu in trohobni. V hlevu se je sicer nekdo zdavnaj rodil božji sin, a kolikor vemo o Miklavžu, nima navede noben darov po hlevih, ker proročilo: nebeški dobitnik tam najbrž ne pričakuje ljudi, a kaj šele majhnih, od vsega sveta pozabljenih otrok. Zato pišemo te vrstice tistim dobrim ljudem, ki poznajo Miklavža in jih prosimo, naj ga opozore na štiri ljudi, posebej še na 6-letnega fantiča in 17 mesecev staro dekletce in njuno nosečo mater, in naj ga skušajo pregovoriti, da ne pojde mimo hleva pri hiši v Štepanji vasi št. 14. Naj bo ta prošnja preizkušnja našemu mestu, ali v njem še tiče kaj dobrega srca.

„Skok čez kožo“ v torek ob 20. uri na Taboru

Maribor preko nedelje

Maribor, 5. decembra. Miklavžovo je veselo razgibalo mariborsko življenje. Sročki so bili vevnosod lepo obiskani Miklavževi večeri.

Uspelo obdarovanja je bilo v Mariborskem dvoru, kjer so stalni gostje restavaterja Adama Crešnarja preživeli lep večer. Restavater Crešnar je namreč kot prvi v Mariboru uvedel obdarovanje vseh onih, ki nimajo hitkogar, ki bi poskrbel za primerno miklavževsko obdarovanje. Danes popoldne in večer so se po raznih mariborskih in periferijskih lokalih miklavževanja s pestrimi sporedi nadaljevale.

Krasen decemterski dan je današnje svečano miklavževsko razpoloženje še bolj povzdignil. Posamezni ljubitelji prirode so tudi danes uveljavili svojo tradicijo s pohodom iz Maribora, vendar pa je bila miklavževska tradicija močnejša iz so Mariborčani po večini posetili razne miklavževske prireditve, med katerimi je bila posebno lepa obdarivanje sokolske dece v lutkovnem gledališču tukajšnjega matičnega Sokola.

Pivkova sokolska družina je enoči proslavila prvi december in je to proslavo združila z družabnim večerom, ki ga je priredila na fast šole za rezervne oficirje v vojašnici kralja Petra. Prvo decem-

brsko proslavo je otvoril orkester »Dravec« sokolsko korračno, nato pa so zavzeli društveni funkcijarji Sokola I z župnim sokolskim praporom svoja mesta. Starosta Mohorko je uvodoma prisrčno pozdravil navzočnega poveljnika šole za rezervne oficirje podpolkovnika Gašiča Stjepana, zastopnika matičnega Sokola Preloga in ostale. Po ljubki deklaraciji Erne Smolčeve je obrazložil pomen državnega praznika društveni prosvetar Rudež. Sledila je deklaracija naraščajnika Crtačiča in lepo izvajala »Česka beseda« naraščajnic. Po nekaj solističnih spevih Dvojaka so prejeli Sokoli diplome kot odlikovanja za svoje nastope na raznih tekmah. Starosta je nato zaobljubil novo članstvo in je bila prisrčna slovesnost zaključena z veslovansko himno »Haj Slovanec«.

Po oficijelnem delu se je razvil v nabito polni tlovdanici vojašnice kralja Petra animiran družabni večer.

Sita življenja ...

Na Vodnikovem trgu 4 so našli nezaveščen 26letno Kristino P. Pozvani mariborski revalci so ugotovili, da je zauzila večjo količino veronala. Odpravili so jo v tukajšnje splošno bolnišnico, kjer je v noči na nedeljo podlegla. Vzroki samomora niso znani.

Sin je umoril očeta

Preden ga je usmrtil, je sirovež prisilil 92 letnega očeta, da je poljubil kol

Varaždin, 5. decembra. Strašen zločin je bil te dni izvršen v Gubaševu pri Klanjcu. 45letni posestnikov sin Janko Grah v Graševu je bil znan kot zapravljivec in pijanec. Zato je neprestano terjal denar od svojega 92 letnega očeta. Teme, ki mu ga pa ni hotel smerom dajati, kar je dovedlo pogostokrat do hudih preprirov.

Usodnega dne je prišel Janko pijan domov in zahteval od očeta, naj proda kos zemlje, češ, da se bliža božič, ko bo treba več denarja pri hiši. Skrbni oče je seveda ta predlog odklonil, ker je pač vedel, da je dišal sinu denar samo zaradi pijače. Sin se je zavoljo odklonitve začel razburjati. Med prepriro pa je nenaadno zaklenil vrata.

in začel očeta pretepsti. Pograbil je velik kol in zapovedal očetu, da ga poljubi in da naj se nato priporoči Bogu, češ da se bliža zadnja ura. Sirovi sin je nato začel bliznati po starem možu. Ker je oče med tem res molil, je to sina še bolj razbešenilo. Vzgel je očeta na tla in mamljal po njem s težkimi oeviji.

Na vpitje so prihiteeli na pomoč sosedje in razbili vrata. Bilo pa je že prepozno. Stari mož je imel še samo toliko moči, da je povedal, kaj se je zgodilo, nato pa je izdihnil. Nesrečni je imel zlomljenih 11 reber, levo roko in obe nogi ter izbitih nekaj zob.

Sirovega morilca so zaprli in so ga večerj izročili sodišču v Varaždinu.

Kaj pomeni rudarski „Skok čez kožo“

Akademski klub montanistov priredi 7. t. m. na Taboru svoj tradicionalni »Skok čez kožo«. To bo že deseti, zato jubilejni, kajti prvi se je vršil v Ljubljani že v l. 1924, ko so ga prinesli k nam naši slušatelji rudarstva, po večini sami Bosanci, ki so do takrat študirali na visoki rudarski šoli v Příbramu.

Marsikoga bo gotovo zanimalo, kaj pomenijo besede »Skok čez kožo« in kaj naj prav za prav predstavlja ta stari rudarski običaj. »Skok čez kožo« ima svoj globlji pomen in je tesno zvezan z zgodovino razvoja rudarstva.

Ze v srednjem veku je bila potrebna delavec, ki je hotel postati rudar in ki je moral biti kot tak za svoje delo kvalificiran, izvestna učna doba. Po dokončani učni dobi se je razglasil delavec za rudarja izvršila po natančno predpisanem obredu. Na ta dan so se zbrali okoli šabta (jaška), ki je bil tedaj mnogo ožji od današnjega. vsi rudarji, da bi prisostvovali tej slovesnosti. Delavec, ki je dovršil predpisano učno dobo, je skorčil preko tega šabta, nato pa mu je najstarejši rudar opasal rudarsko kožo in vsi ostali so nato čestitali svojemu novemu tovarišu-rudarju, ki je šele s tam dojanjem postal pravi član »brne bratovščine«. Ta skok preko šabta, ki ga danes zamenjajo naš »Skok čez kožo«, je simbolično predstavljaval vse možne nevarnosti, ki stalno spremljajo vsakega rudarja pri njegovem t. m. delu v zemskih globinah, in neizmenem kraljestvu podzemnega boga Plutona.

Skok čez šabi se je simbolično prenesel tudi na vse rudarske visoke šole in so je

razvil kakor že omenjeno v »Skok čez kožo«, ki obstoji danes v tem, da grede vsi montanisti-novinci, ki akaejo na večer pred to prireditvijo v rudarskih uniformah in z rudarskimi svetilkami po mestu in prepevajo rudarske pesmi. Med pojo se ustavijo tudi pred univerzo, kjer zaujejo rudarsko himno ter se nato napolijo do mesta, kjer se vrši ta slovesnost. Preden montanisti-novince skoči preko rudarske kože, ki jo običajno držita dva najstarejša navzoča rudarska inženjerja. pove svoje življenjsko geslo, nato pa mu boter opaše kožo, mu čestita, da je s tem postal pravi rudar. Zatem mu čestitajo še rektor univerze, dekan tehniške fakultete, predstavnik rudarskega oddelka in vsi navzoči predstavniki rudarske industrije.

»Skok čez kožo« je pri nas običajno združen s proslavo rudarske zaščitnice sv. Barbare. Udeležijo se ga po možnosti rudarski inženjerji in predstavniki rudarske industrije iz vse države, tako da lahko rečemo, da je »Skok čez kožo« ne samo največja rudarska proslava, ki združuje našo starejšo in mlajšo generacijo, temveč je to tudi rudarska manifestacija, kjer odjekne od Krakova in Příbrama, pa tja do bele Ljubljane naš krepki: »Naj živi nam rudarski štanc«.

M. S.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Točno plačaj »Jutru« naročnino Varui svojcem zavarovalnino

Roparski napad sredi noči

Litija, 5. decembra. Včeraj je pritekel močno prestrašeni posestnik Janez Pišek, ki je zaposlen pri tovarnarju Knafliču v Šmartnem, v Litijo in je povedal, da so imeli ponoči v hiši roparje. Piškova domačija, po domače pri Zanetu stoji v Kostreniški dolini prav na samem. Vsi Zanetovi so bili že v trdem smu, ko jih je prebudili šander okrog hiše. Gospodar je vstal, prižgal luč in stopil k vežnim vratom. Tedaj pa so navlčili nanj neznanec. Oddali so deset strel in so razbili vsa okna na hiši. Gospodar in domači so se prestrašili nenaadne napada in so se skrili na podstrešje. Ponočni roparji pa so v dobri veri, da se jim ne bo nihče več postavil v bran, vdrli v hišo in jo oplenili. Janez Pišek, ki je blagajnik pri gasilski četi, je opazil zjutraj, ko se je vrnil v sobo, da so mu odnesli tudi blagajno, v kateri je imel okrog 2000 dinarjev.

Kakor izpovedujejo Zanetovi, je bila med napadali četvorica ali petorica moških. Dva ali trije so vdrli v hišo, dva pa sta ostala na straži in so ju domači opazovali skozi podstrešno lino. Vsi napadalci so imeli s seboj električne luči, s katerimi so si razsvetljevali pot. Ze na vse-zgodaj je odposlal komandir g. Baumkirchner več patrulj na zasledovanje. Orožniki so ugotovili, da so v petek pil i v šmarnskih gostilnah štirje n. znani moški. Malo prej so koračili skozi Kostreniško dolino in z nekaterimi domačini navezali razgovor. Zjutraj je seveda manjkala za zločinsko četvorico vsaka sled. Orožniške patrulje pa so takoi krunile proti Dolenski, kamor so se najbrže napad lei izognili. Šmarnčani sklepajo po njihovi govorici, da so z dolenske strani.

Kod vse je hodil ljubljanski Miklavž

Ljubljana, 5. decembra. Nikjer ne gorijo več luči. Za zasitimi okni utripajo majhna srca. Oči dolgo tro skozi temo proti oknu. Ali je še daleč? Morda se bo prav zdajle sklonil svetnik nad deček in položil nanj svoje darilce. Od vrat do vrat, od okna do okna hodi no-toj ta božji svetnik. In jutri zjutraj ... Deček tu sredi mesta bo našel lepe nove sanke, pakete sladkarij, poslikano knjigo. Deček nekje v predmestju bo žalostno strel na vlačna okna. Tudi on pozna povest o Miklavžu, ki ljubi dobro deco in ji prinša darove. Toda v predmestju se nikdar nobena povest ne uresniči.

Na Miklavževem sejmu pojejo šibe in korobači. Med stojnicami se preriva vesela mladina. Sročki je hitel sveti Miklavž proti Tromostju. Mudilo se mu je. Naročili so ga v Sentjakobskem gledališču. Prosilji so ga, naj pride točno, igrali bodo Kranjčev »Skedenje«, ne bo mu žal, če bo še ujel kakšen prizor.

Ura na mestni hiši je kazala nekaj minut pred dvanajseto. Gledališče je bilo polno, pravkar je sentimentalni Andrej zaigral na svojo novo violino, kar se vrata skednja široko odpro, zasije svetloba in sliši se samo Petrov jejclajkoči glas: »Kaj... pppa... ljice... to?«

Miklavž pa vlyudno pozdravlja igralce in gledalce in potem deli darove. Sinica dobi steklenico žganja, Miha prstan. Peter... ta pa ... prinesel so v košu, pravo, živo Spelo, prav tako grdo in sepavo, kakor je Peter sam. Nič čudnega torej, da dela tako kisel obraz. Tudi gledalci dobijo majhne darove, potem mora svetnik naprej.

★

Dvorana na Taboru danes popoldne je bila polna. Spredaj so gorele zvezde nad oblaki. Na drugi strani ognjeni plameni.

Zdaj bi moral biti že tu. A bog ve kje je vse hodil od sročki, odkar nas je zapustil v Sentjakobskem gledališču. Bil je v Siski, kjer je obdaroval Sokolčice, danes ga pričakujejo tudi gojenci-srednješolci pri »Kneginji Zorki«.

Pa se je zavesa razgrnila. Priskakljali so angelčki. Za njimi se je prirežal črn parkelj. Potem je prišel Miklavž in takoj je spoznal vse dobre otroke. Prinesel jim je darov.

Toda ni se mogel muditi dolgo. V gledališču je oblubljal, da kmalu pride. Ko sta mlada princeska in pastirček blodila po gozdu, je nekdo zaklical iz dvorane: »Pravkar je šel čez Gradščele! Na odru se je zavesilo. Vrata dvorane so se odprla in vstopil je nebeški svetnik. Čez svo dvorano so mu mahale roke malih prijateljev. Za njim so se suvale parkeljni. Po vsej dvorani je zvonilo kakor med veliko mašo. Polne košare darov je prinesel. Majhni obdarovanci so plašno stopali na oder. Saj je sveti Miklavž pokazal knjigo, v kateri so napisane vse pregrehe in hudobije tega sveta.

Tudi tu se ni mogel muditi dolgo. Pričakovali so ga v Trgovskem domu. Vsa dvorana polna mladih fantov in deklet. Res, tu je moral imeti velike in hude parkeljne, da so lahko krotili to razposajeno mladost. Bilii so res tako hudi, da je Miklavž komaj opravljal svojo dolžnost. Vsih jih je moral posredovati, da je obdarovance sploh lahko prišel do darila in odnesel celo kožo. Po dvorani sta kar odmevali živžeganje in ropotanje za verigami.

Daleč je od Trgovskega doma do gluho-nemnice. Tudi tam so ga nocoj pričakali. Zelo se je moral podvizati, da je obšel vse svoje prijatelje.

Ulice so bile zvečer zavite v gosto megljo. Medlo so svetile luči ob pločnikih. Če

Miklavž hodi na Dravskem polju v spremstvu kurentov

Eden izmed najbolj priljubljenih mož svetniške garde je sv. Miklavž. Njegova prihoda se veselo otroci in odrasli, kajti znamenit svetnik z dolgo belo brado prinaša vsakemu svoje. Povsod se mu pripočajo in ga časte na svoj način. V nekaterih krajih poznajo samo še preostanek prihoda sv. Nikolaja. Na večer pred godom tega nebeškega dobitnika nastavljajo otroci na okna prazne krožnike, zjutraj pa v njejo krožnike polne darov, ki jih je pinesel občri svetnik, ko je sredi noči obiskal vas.

Na Dravskem polju, posebno v okolici Ptuj, je posebno močno razvit kult češčenja sv. Miklavža. kateremu na čast je sezidanih mnogo cerkva in kapelic. Sveti Miklavž je že od nekdanj iskren zaščitnik brodarjev in splavarjev. Torej ni čudno, da je ljudem, ki dnevno brodarijo po deroči Dravi, prav ta svetnik tako priljubljen.

Nikjer drugod ne niso tako dobre ohranili še razni poganski običaji, na primer pustni kurenti, ki so za te kraje nekaj karakterističnega. Miklavževe ceremonije so iz novejše krščanske dobe, vendar zasledimo v njih mnogo poganske primese. Vaska deca že vese mesec prej s skrbjo »prašuje, odkod neki bodo to leto prišli sv. Miklavž in njegovi spremjevalci. Šele nekaj dni pred miklavževim večerom se razve po vasi, da je sv. Miklavž napovedal svoj prihod in da so bo oglašil le pri nekaterih. Pri večjih posestnikih se na ta večer zbere ljudstvo

k luščenju bučnic. Gospodinja jih pripravi posebno dosti, kajti mnogi, ki se jim ob drugih večerih kaj rado dremlje, pridejo ta večer luščiti samo zaradi Miklavža. Navada je, da mlajšna posede okrog mize, a starejši se držijo pečl. Luščalci bučnic so veseli. Med mladimi je smeh, a neki starimi se čuje modrovanje. Vsi pa nestrpno pričakujejo Miklavževga prihoda. Deca skrbno ponavljaja s težavo priučene molitve in kar drhti. Fantje od 14 do 20 let sedijo med dekletki in junaško zatrjujejo vsak svoje oboževalki, da letos pač ne bodo molili, čeprav pridejo sami hudčiji iz pekla. Bilo bi jih sram moliti pred Miklavžji, ki so vendar njihovi starejši prijatelji iz iste ali pa sosedne vasi. Dekleta se posemehujejo smelim besedam dobro vedoč, da bo marsikateremu junaku zmanjkalo sape, ko ga bodo resno prijeli Miklavževi eksekutorji, ki ne prizanešajo nikomur, niti starejšim dekletom.

Ko se dozna, da prihaja Miklavževa družina, pograbl gospodinja že zluščena jedra z mize, kajti pričakuje se, da pri izpraševanju ne bo šlo vse gladko in da bodo stopenili krepko v akcijo tud kurenti, ki bodo preverčali mize in drugače nastopili.

Ob prihodu se Miklavžji ustavijo pred hišo (vse Miklavževu spremstvo se imenuje Miklavžji). Skozi okno posledajo le strašne glave kurentov in parkeljn. To je strah! Sv. Miklavž pošlje k hišnemu gospodarju

svojega kaplana, ki izprosi dovoljenje za vstop Miklavževе družine in nemo.eno izpraševanje. Miklavžji prikorkajo v sobo, in sicer po točno predpisanem vrstnem redu. Prvi je kaplan z dvema ministrantoma. Za njim vstopi župnik, prav tako z ministranti. Oblečeni so kot pravi mašniki, odnosno strelčniki. Osebe za te vloge morajo biti skrbno izbrane. Posebeo kaplan mora dobro pridigovati in dobro poznati krščanski nauk. Župniku ni treba posebnih zmognosti. Je po navadi debelejša oseba, ki se zna spodobno smehtjati. On je posredovalec med kaplanom in Miklavžem. Za župnikom se primaje v sobo v škofa oblečeni sv. Miklavž. Njegova posebnost je, da mora biti posebno visok in mitra mu mora segati do stropa. Za to vlogo se izbere najdaljši fant v vsi. Razume se, da Miklavžu ne sme manjkati čestitljiva brada. Ob strani škofa pa so angeli in še posebni nosilci koša z darovi.

Po navadi je teh darov jako malo, kajti ni navada, da bi darove kupali starši za svoje otroke, temveč si morajo darove ob svojih stroških prisikročiti Miklavžji sami. V košu je torej nekaj jabolk, suhih brusik, največ pa narezane koruznice, ki ima videz sladkorčkov. Le če grede Miklavžji v drugo vas, hočejo biti vseh posebnih imenitni in oskrbe se s pristnimi sladokorčki. K Miklavževem v širšem smelju spadajo še nosilec škofove palice, njegov osebni tajnik in še nekaj svetih mož.

Med tem ko vstopijo pobožnjaki v sobo, ostanejo v veži Miklavževi pomagačji: to so kurenti in ga parkelj. Kurenti so ponavadi trije; oblečeni so v svoje znane pustne uni-

forme. Le v rokah imajo tokrat namesto palice, ovitih v ježevino, debele verige. Vrhovno komando nad kurenti vrši sv. Miklavž. On jih kliče v sobo in jim daje nalogo.

V družbi kurentov je tudi hudčič. Črno je oblečen in ogrnjen z mrežo. Ta je prav za prav samostojen organ, ki ne spada tudi pod oblast kurentov niti sv. Miklavža. Za svoja dejanja odgovarja samo poglavja zvoka. Hudčič pa se nikakor ne kmeta popolnoma samostojno. Prideljena mu je nuka v belo oblečena duša iz pekla, ki ga čvrsto drži na dolgi, iz slame spleteni vrvi. Če bi se namreč hudčič vala popolna svoboda delovanja, potem bi v svoji nagnosti vpmi poškodoval marsikatero pravično bitje naše solzne doline. Kroti ga omeje-na duša, ki pravično spoznava, kajti tudi sama je nekoč živela na tem pobožnem svetu.

Ko so vsi sveti možje na svojih mestih, zapove kaplan popoln mir. Po navadi zaleže že prva beseda in tudi v veži prestane ropljanje verig. Miklavževa družina se pokržiža, nato pa kaplan prebere sveti evangelij, ki je po navadi duševni produkt vseh nastopajočih Miklavžev. To berilo sliči nekaterim poglavjem evetega pisma stare zaveze in pri njem dekleta kar zardevajo.

Sledi kraška pridica, ki jo tudi opravi kaplan. Dostikrat so take pričiže prav zabavne in poučne. Njih vsebina je odvisna od kaplanove duhovnosti. Omeniti je da vlogo Miklavževga kaplana glumijo po navadi taki fantje, ki so že bili kje v svetu.

Središče in jedro vsega miklavževanja pa je izpraševanje krščanskega nauka. Tudi

to izvršuje kaplan. V izrednih primerih, kadar kaplanu ni jasna kaka dogma ali kadar mu kdo izmed navzočih stavi vprašanje, na katero ne ve odgovora, pomaga razvolzati vozle župnik in morla sam sv. Miklavž. Najprej se izprašani otroci, ki odgovarjajo boječe in spoštljivo. Pred izpraševalno komišjo pa pridejo tudi starčiji, tako fantje kakor dekleta. Ponavadi ne gre vse gladko.

Marsikateri fantlin hoče biti poseben junak, odreče molitev in s svojim odgovorom razžali kaplana in vse njemu nadrejene svetnike. Ceo Miklavžu je nerodno in zakasnjila. Toda avtoriteto je treba varovati in, če je treba, vzpostaviti. V sobo pridirjajo kurenti. Nastane splošno jokanje otrok, smeh in cviljenje deklet. Marsikateri ki se je doslej junaško držal, »komorno prizna svoj greh in ponižno molli. Kurentov pa niti molitve ne sane. Hočejo svojih žrtev, katere vlečejo med prerivanjem proti vratom. Med takimi kurentovimi žrtvami so ponavadi tudi nedolžna bitja, ki še sploh niso imela prilike odzovarjati na vprašanja Miklavževga kaplana. Župnik in kaplan sicer posreduje, a zaman. Seje ko izpregovori Miklavž in odločno zapove kurentom, naj se pobero iz sohe, prisluhnejo tudi ti. Izpuste vse, ki so jih že imeli v svojih verigah in med rjovenjem zapuste sobo.

Izpraševanje se nadaljuje. Na vrsti so dekleta. Tem stavlja Miklavž kaplan razen strogo verskih vprašanj tudi življenjska, dnevno uporabljiva naloga. Toda dekleta se hitro značejo in ob njihovih odgovorih se smehtjajo vsi iz Miklavževе dru-

Športna nedelja

Zadnje jesensko Kolo LNP

V jesenskem podsavzemnem prvenstvu preostaja samo še srečanje med Marsom in Slovanom, ki se bo odigralo spomladi - Hermes je nepotrebno izgubil eno točko

Tudi v posavzemnem prvenstvu smo srečno dospeli do zadnjega jesenskega kola. Sedaj bodo šli tudi naši podsavzemni ligasti na »prvenstveni« odmor. Ta odmor pa naj bo v resnici le »prvenstveni«, ker pričakujemo od naših agilnih moštvev, ki se borijo za naslov podsavzevnega prvaka, da do prihajajočih prvenstvenih tekme ne bodo počivali na svojih lovrikah, temveč da bo do skušali tudi preko zime nuditi našemu nogometnemu občinstvu kako lepo tekmo, svojim igralcem pa priliko, da si vsaj ohranijo svojo kondicijo.

Docela končano pa jesensko prvenstveno tekmovanje vendarle še ni. Zaostala je še ena tekma, namreč med Marsom in Slovanom, ki pa se bo odigrala spomladi. Kljub temu pa so tablice jasne. O njih bomo še sprevorili v običajnem pregledu o nedeljskih tekmah, ki ga bomo objavili v torkovi številki.

V naslednjem poročilu o nedeljskih tekmah:

Bratstvo—Svoboda 2 : 0 (2 : 0)

Na dobrem terenu igrišča Ljubljane sta se trudila Bratstvo in Svoboda, da iz tega srečanja izbija korist zase. Jeseničani so bili uspešnejši, kar je po tekmi igre povsem v redu. Odnegli so dve piki oni Svobodni, ki jih je v prvi tekmi na Jeseničih tako neusmiljeno pregazila s 7:1, ter se tako vsaj skromno masčevali za takratni veliki neuspeh. S prirastkom teh dveh točk so Jeseničani dokončno prekoračili mejo opasnosti, tako da sedaj lahko mirno snujejo in razvijajo načrte za bodočnost.

Jeseničani so postavili v celoti boljše moštvo v polje. Zadelja jih je smola, da so že kmalu po začetku zgubili levo krilo, pa so neglede na svojo okrnjenost junaško vzdržali do konca in še zabili dva efektna zgoditka. Dokler jim je bil napad kompleten, je lepo razvijal napadalne akcije, iz katerih sicer ni rezultiral noben uspeh, pa se je dalo naslutiti, da bo sčasoma le priložila Svobodino obrambo h kapitulaciji. Z izločitvijo levega krila se je napad zdobil in ni mogel več v prejšnjo povezanost. Prevalovala pa je jeseniška krilna vrsta, v kateri je zlasti zelo previdarno in taktično igral Zavrli; tudi desni krilec je bil dober. Ožja obramba je zadovoljila. Vratar ni imel mnogo posla, opravil pa ga je zanesljivo. Odločen v startu je desni branilec Knific.

Svobodni so zopet nastopili oslABLJENI, brez nekaterih svojih bolj prominentnih igralcev. Dasi so večino igre igrali s številčno premočjo, jim ni uspelo, da bi iz bitke izbili pozitivni rezultat. Precej zaaluge za neuspeh ima srednja vrsta, ki se je kar zgubila in je zlasti ofenzivni del svoje naloge povsem zanemarila. Obramba ni bila slaba, Sinkule, v ostalem eden od najboljših Svobodšev, je neumorno in dobro čistil celo vrsto kočljivih situacij. V napadu so Svobodni zanemarjali desno krilo Slambergerja, svojega najboljšega napadalca. Ostali napadalci so igrali sicer ostro, toda brez potrebne odločnosti in previdnosti.

Dvajset minut je valovala igra, ne da bi privedla do kakšnega rezultata. Tedaj priboril levo krilo Bratstva Markelj strel s kotsa in jo pri tem izkupil, toda žogi s kotsa spremeni Trifunovič smer in se znajde v mreži. Kmalu zatem je uspešen Crnobori, ki povisja na 2:0. Igra je do konca polčasa odprta in ostane ista slika tudi v drugem delu igre. Od časa do časa prevladuje na trenotke eno, pa drugo moštvo, bilo je tudi dovolj šans pred obema goloma, da bi se rezolucijske bistveno mogoče spremeni, toda ostane do konca 2:0.

Sodil je dobro g. Dorčec.

V predtekmi je rezerva Ljubljane, v kateri je igralo nekaj ligašev, spravila Grafiko z 8:1.

Jadran—Slovan 5 : 3 (2 : 1)

V Trnovem sta odigrala gornja kluba zanimivo in napeto tekmo. Sicer ni šio Trnovčanom za mnogo, njim je le do situacijskega prerivanja, pa so se hoteli popraviti nerodnosti, ki so jih zadele v zadnjem času. Nasprotno gre Slovanu za kozo. Tako je prišlo do srditnega spopada, ki je dal celo točo golov.

Jadran je imel zelo dobro obrambo, čeprav je prejela tri komade. Dva od treh golov gresta na račun stranskega krilca

zime. Celo Miklavž zadovoljno kimlje in pozorno ogleduje naravne talente. Le z močnejšim Miklavž nikakor ni zaljubljen, kajti ne pozna pregovora, da ženske se z molkom pritrilno odgovarjajo. Hoče besedi in zato ključ ob potrebi kurenta, ki pa vsaki pridejo do živca, in potem je besed še preveč.

Po končanem spravevanju izpregovori nekaj splošnih besed Miklavžev župnik. Pohvali eno, ki so se izkazali z znanjem, in graja tiste, ki ne smatrajo veronauk za najvažnejši predmet, v katerem je treba biti najbolj podkovani.

Naposed ministri razdele darove, ki sestojijo v jestvinah. Jabelka in hruške nasujejo na mizo in med otroci nastane tekma. Kdor je močnejši in spretnjši, ta dobi več. Znanje molitvice torej ni nič pomagalo. Miklavž in njegovi nato odidejo. V veži se sestanejo s kurenti in pa parkeljnom. Tu Miklavž na kratko referira o izvršenem spravevanju in da kurentom navodila za nadaljnje postopanje. Predvsem jih opozori, naj kom se naj zdijajo in kdo zasužnji njihovih peših verig in mizle vode kurenti, kajti ne gre za mizle, ampak za absolutni gospodarij. Premetavajo se, skajo, prevračajo stole in izbira jo veži. Silen vrišč, jok, smeh, molitve in kletve se slišijo vse povprek. Le s težavo spravijo kurenti koga iz sobe. Tudi v veži postopajo s svojimi žrtvam na svetovni način. Zlasti dekletom ne dajo miru. Fantaline in posebno energične in zaslužne amaonke pa kaznujejo na poseben način. Omešajo jih namreč do stopanca in jih v koritu skopljejo. Biti okopani v mizli studenčici

Ovna, ki je sam usmeril dve žogi v lastno mrežo. Sicer pa se je obramba z vratarjem na čelu krepko držala, in to proti Slovanovem napadu, ki je bil najboljši del v moštvo. Požrtvovalen je bil Marolt v krilski vrsti, zelo dober tudi Fajon v desni zvezi. V celoti je bilo moštvo v ostalem precej homogeno in je serviralo užiten igr.

Slovanovci so imeli za seboj še nedeljski polovičen uspeh proti Hermesu in so se začetkom igre zagnali v stvar, kakor da bi hoteli ponoviti podvig tudi proti Trnovčanom. Pa so v njih trčili na odločnejšega nasprotnika, ki se ni dal spraviti iz koncepta. Kmalu se je pokazalo, da v Slovanu ni enotnosti. Prodornemu in odločnemu napadu ni mogel nihče v ozadje pomagati. Krilska vrsta — kot da je ni bilo na terenu, obramba, v kateri je le branilec Grm postavil dobroga igralca, je bila z vratarjem vred zelo šibka.

V prvem polčasu je bila igra še precej odprta, dasi je potekala v znamenju rahle Jadranove premoči. V hipnem zaletu je Slovan iz prodora prišel celo v vodstvo, po Ovnovi zaslugi. Po tem neuspehu pa je Jadran prevzel precej iniciative in v smotrno grajenih napadih je do polčasa utegnil označiti in tudi pritegniti vodstvo nase.

Potem pa je Jadran povsem prevladal, tako da so bili Slovanovci za dobre pol ure kar pregaženi. V lepih napadalnih akcijah, med katerimi se je Slovan obuno branil, se je vrsta Jadranovih uspehov stopnjevala do 5:1 in se je že zdelo, da bo Slovan zopet doživel težko katastrofo. Toda kakor po čudu so se Slovanovci nenadoma zdramil in za nekaj deset minut pritegnili nase situacijo. Potisnili so nasprotnika v defenzivo in malo s srečo, malo iz lastnega zmanjšali rezultat na 5:3. Sicer je bil v zadnjih petih minutah finish zopet Jadranov, ni pa prinesel nobene spremembe.

Sodil je dobro g. Deržaj.

Hermes—Reka 2 : 2 (1 : 0)

Šiškarji so zopet ob eno piko, s čimur so si mnogo poslalsli nade za doseg prvega mesta. Tokrat gre zgraba važne pike izključno na račun pogrešne taktike Hermesovega moštva, ki se je odražala v pretiranem igračenju z žogo, po drugi strani pa v neumestnem prišiku na nasprotnika po Bervarjevi izključitvi, ko se je vesoljna Reka zbrala v svojem kazenskem prostoru. S trenutnim odpiranjem igre bi se bile dale izdelati prilike pred reškim golom, ki jih v absolutni defenzivi Vičanov ni hotelo biti.

Zelo zanimiva ta igra ni bila. Bila je tipično prvenstvena in so Hermežani od začetka počeli v stilu, kakor da bi hoteli nasprotnika naravnost pregaziti in mu nasuti v mrežo brez števila žog. Toda Vičani so kmalu parirali ta pritisk in uresnili svoje vrste, tako da je igra krenila v smer borbe dveh izravnanih nasprotnikov in dobila značaj povsem odprte borbe. Sredi polčasa so Hermežani dosegli svoj uspeh, ki je ostal do polčasa, toda Rečani bi jim jo bila skoro docela zagodli. Ne samo da so zenačili, prišli so celo v vodstvo 2:1 in je stal ta rezultat še tik pred poslednjim piskom. Kmalu po začetku drugega polčasa je sodnik oddaljil z igrišča Bervarja od Reke in Hermežana Drendo, toda Reka je bila s to odločitvijo mnogo bolj prizadeta. Posledica tega je bila, da so se Rečani umaknili v skrajno obrambo, tako se je borba spremenila v igro na en gol Rečani so odslej operirali samo še s prodori, ki pa so bili spričo slabosti šišenske obrambe, zelo nevarni. Iz prostega strela pride Reka po Slanini do zenačenja, najslabšemu reškemu napadu in sploh najslabšemu možu na polju, Goliju, je bilo pridržano, da iz nedanega sunka naprej premagava Maliča v drugič. Rečani so seveda ta rezultat obupno držali, imeli so priliko celo za povisjanje. Na koncu je le Brodnik, ki je med tem že poslal enojtko vratarju v roke, srečno popustil žogo preko črte in tako rešil vsaj eno točko.

Šiškarji tudi tokrat niso mogli zadovoljiti. Tehnično so bili gotovo brez primere boljši od Reke, tudi povezanosti so bili in so kot celota prihajali neprimerno bolj do izraza. Grešili so, kakor rečeno, taktično. V napadu je zadovoljil edini Brodnik, vsi ostali, zlasti na levi strani so bili precej slabi. Zelo dober je bil Ica na sred-

seveda ni prijetno in zato nastanejo dostikrat hude zamere, posebno od ženske strani. Miklavž in njegovi spremljevalci le opazujejo početje razposajenih kurentov. Celo kaplan, župnik in sam Miklavž bi rad naenkrt radi zamenjali svoje vloge e kurenti, kajti le ti lahko na Miklavžev večer igranjeje banke tudi z dekleti.

Treba pa je potovati dalje. Sv. Miklavž z rezkim živčom pozove kurenta, naj slede Miklavževi družini. Šele zdaj pride do veljave hudič, ki je dovolj tulil v veži in z ljubeosumnostjo gledal početje kurentov. Zakadi se vsob o in preišče predvsem skrivališča. Pri deči vzbujajo dokaj strahu. Skomina ga ugrabiti kakšno nedolžno bitje. To pa mu prepreči njegova voditeljica — duša, ki ga že od neakoku proti otrokom potegne nazaj. Pri fantih in med dekleti hudič ne opravi mnogo. Sam je in preslaboten. S posebno vnuemo se boče približati ženskim nogam. Pri tem jih dostikrat skupi, kajti dekleta, ki so še vsa besna zaradi nemoči proti kurentom, se zakade vanj in ga s pesmi obdelujejo. Tu pa tam mora priskočiti na pomoč ubogemu parkelju njegov spremljevalec in ga rešiti iz ženskih rok. Rjoveč od sramu in jeze, da je dobil tako malo žrtev, zapusti hudič krščansko hišo in z »dušo« pobiti za Miklavžem.

V sobi se napoksed pomirijo in znova začno luščiti bučnice. Snovi za pogovor je zdaj dovolj. Tudi zhandan ne manjka. Zari zopet pesem. Pridejo fantje, ki so za leto opravili miklavževanje. Pridejojo z dekletom, katerim kmalu mine jeza, in naposed so kurenti še polhvaljeni, češ i taki morajo biti pravi fantje.

Kostanjevec Bogomir

njem krilcu, zadovoljila sta oba stranska krilca, tako da je bila srednja vrsta najboljši del moštva. Ima gotovo vso zaslugu, da so Hermežani razvijali toliko premoč tekomo drugega polčasa. Obramba je bila nesigurna, kar velja v prvi vrsti za Maliča, ki mu gre »zasluga« za prvi gol.

Nerazumljivo, Rečani so nastopili kar s petimi juniorji. Tem bolj je remis za Hermežane neslaven. Borili so se Rečani požrtvovalno, ali preko svojega znanja in svojih moči niso mogli. V celoti so spričo tolikega števila rezerv zaostajali za Hermežani! Dobra sta bila Legat in Jež v napadu, prav doobra pa je bila ožja obramba: Markič v голу in Bervar do izključitve. Sodil je dobro g. Doberlet.

Atletiki—Olimp 2 : 0 (0 : 0)

Na razmočenem igrišču Pri Skalni kleti se je danes odigrala podsavzna prvenstvena tekma, pri kateri so Atletiki zaslužno zmagali in s tem definitivno zasedli drugo mesto na tabeli celjsko-trboveljske skupine. Zivahni borbi je prisostvovalo okoli 400 gledalcev.

Atletiki so pokazali tehnično boljše igrko kot Olimp. Njihov napad pa je bil premoč povezan in ni imel strelica. Slaba sta bila Končan in Junger. Ožja obramba je delalo zelo uspešno.

Olimp je v startu prekašal nasprotnika, pa ni znal točno podajati žoge ter je bil pred nasprotnikom golom premoč odločen. Slabi so bili Lešek, Bianki in deloma tudi Zorko. Olimpop vratar je bil v odlični formi in je preprečil še večji poraz svojega moštva.

Začetki našega kolesarstva

Na slavnostni seji so včeraj v Ljubljani proslavili ustanovitev prvega slovenskega kolesarskega kluba

Pred 50. leti se je ustanovil prvi slovenski kolesarski klub. Bil je to »Klub slovenskih biciklistov« v Ljubljani, ki je uspešno oral ledino na polju našega kolesarstva. Tokrat sporno odvojanje še ni bilo samo sportno, temveč tudi narodno. Naši prvi kolesarji so s svojim delom hoteli vzgojiti svoje sodelavce in člane ne samo v sportnem, temveč tudi v narodnem oziru. Njihove zasluge je treba zaradi tega še bolj poštovati, ker je znano, v kako težkih razmerah so delali pionirji kolesarskega sporta.

Letos je ravno 50 let odkar, smo dobili prve slovenske kolesarje. Malo jih je še živih, večino že pokriva črna zemlja. Vseh teh so se danes spomnili na slavnostni seji ob priliki 50. obletnice »Kluba slovenskih biciklistov«, ki se je vršila dopoldne v hotelu Miklič. Sejo je vodil ustanovitelj kluba in dolgoletni funkcionar finančni ravnatelj v pokojju g. Rudolf Vesel, ki se je, še vedno čil in zdrav, spomnil lepih časov, ko so naši prvi kolesarji tekmovali v težkih dirkah. Od ustanoviteljev kluba je bil navzoč tudi g. Leopold Fürsager iz Radovljice ter kasnejši člani gg. Vernik, podpolkovnik Jaklič, primirij dr. Jenko, Josip Rus iz Logatca, Tavzes, Gogala in »stara bajta«, ki še vedno ni odnehala v svojem delu, Jaka Gorjanc.

Na seji se je prečitalo obširno poročilo, o delovanju naših kolesarjev, ki se je pričelo pred 50. leti, pa do danes. Prav častiljiva imena najdemo v tem poročilu, imena, ki so mnogo pomembila v našem javnem življenju sploh. Poročilo navaja vse dirke na katerih so nastopili naši slovenski kolesarji v zadnjih 50. letih. Tekmovalci so dosegli krasne uspehe. Predaleč bi šli, ako bi imenovali vse one neutrudljive tekmovalce, ki so slovenskemu kolesarstvu priborili častne lovrikke. Navesti bočemo samo nekoliko imen, in prvi vrsti g. Viktorja Bohinjca, ki se še danes rad spominja lepih uspehov in ki ni bil samo po svojem šaljivem pripovedovanju v lepi družbi eden naših najboljših, temveč ga tudi v poročilu najdemo vedno na prvem, ali pa vsaj na prvih mestih. Enakovredni tovariši so mu bili gg. Pintar, Stasny, Fürsager, Travem, Senig, dr. Ravnihar, Majdič, Zupanc, Josip Jakopič, Koželj, Mirko Bothe, Mihelič, Počkaj in zopet Jaka Gorjanc ter drugi. Na visokih kolesih omenimo Demetra Bleiweisa, Trsteniškega in Klečiča.

Poročilo omenja tudi uspešno sodelovanje naših prvih slovenskih kolesarjev s hrvatskimi kolesarji in s Sokoli ter ozke vezi, ki so vezale kolesarje v Ljubljani s kolesarji v Trstu, Celju in Mariboru. Zanimiv je tudi odstavek poročila o kolesarski turistični.

Leta 1921 se je končno uresničila želja celokupnega jugoslovenskega kolesarstva z ustanovitvijo Koturaškega saveza kraljevine Jugoslavije s sedežem v Zagrebu. Sedanjim kolesarjem mora biti vzgornost in ljubezen do sporta prvih pionirjev slovenskega kolesarstva samo v vzgled.

V prvem polčasu je bila igra odprta. Atletiki so sicer imeli nekaj več od igra, niso pa znali izrabiti niti ene zrele situacije. Po odmoru so Atletiki imeli v 1. in v 10. min. priliko za dva gola, ki je pa niso izrabili. Nato pa so Atletiki vendarle pritisnili in prešli v znatno premoč. Igralo se je večinoma na Olimpovi polovici, toda šele v 21. min. je Schuhu II. po lepi solo akciji uspelo zabiti prvi gol. Olimp je imel v 28. in 39. min. priliko izenačiti, toda ni imel strelica. V 43 min. je Schuh II po hitrem prodoru iz neposredne bližine postavil končni rezultat 2:0. Olimp je nato prešel v močno ofenzivo, toda prepozno.

Sodil je g. Miljan iz Zagreba objektivno, toda precej z napakami.

Beograd : Zagreb 4 : 1 (1 : 1)

Zagreb, 5. decembra. Na današnji medestni tekmi med Beogradom in Zagrebom je zagrebška reprezentanca po zelo slabi igri doživela docela zaslužen poraz.

Vodstvo za Beograd je dosegel že v 8. min. Petrovič. V 31. min. je izenačil Plešec iz čiste ofsidske pozicije.

V 16. min. drugega polčasa je Moša postavil na 2:1 za Beograd. To stanje je v 35. min. povisjal Valjarevič na 3:1, v 40. min. pa je Moša dosegel končni rezultat 4:1.

Sodil je g. Bažant.

Ostale nogometne tekme

ZAGREB: Zagreb III : Karlovac 7:1 (3:1).

SUŠAK: Zagreb II : Sušak 8:0 (3:0).

BEograd: Jugoslavija : Bask 3:0 (2:0).

SPLIT: Zak (Subotica) : Hajduk 4:1.

PARIZ: Francija : Italija 0:0.

MARSEILLE: Francija II : Italija II 2:2.

DUNAJ: Zidenice : Rapid 1:1, Wacker : Spc klub 2:2.

PRAGA: Slavija : Viktorija Žižkov 6:1.

BUDIMPEŠTA: Prvenstvo. Ferencváros : Törekvés 12:1, Hungaria : Elektromoš 4:1, Nemzeti : Budapest 2:2, Újpest : Phöbus 4:3, Kispest : Szeged 7:2, Bocskai : Győr 1:0, Szürkctaxi : Budai 2:1.

Na današnji slavnostni seji je inž. Bartl v imenu Touring kluba pozdravil prve slovenske kolesarje ter ob tej priliki sprožil misel, da bi se spomladi priredila kot nekaka naknadna proslava velika ciljna in skupinska vožnja s ciljem v Ljubljani. Dalje so pozdravili današnje zborovanje za Autoklub tajnik g. Starec, za podzvezo Ljubljana predsednik g. Vospernik, za mariborsko podzvezo g. Canjko, za Motoklub Ilirija g. Jaka Gorjanc, za ASK Primorje g. Ivo Sancin in drugi.

Lepa proslava je zapustila pri vseh prisotnih najglobokejši vtis.

Čitajte in širite »JUTRO«!

Sokolsko okrevališče na Petrovem

Včeraj dopoldne je Jugoslovenska sokolska matica slovesno odprla v Kranjski gori nov sportni in letoviški dom

Kranjska gora, 5. decembra. Sredi snežnobele gorske pokrajine, ki že kliče emutacije v svojo opojnost, so danes ob 11. v Kranjski gori odprli sokolsko okrevališče kralja Petra II. Za včeraj so prispele mnogi ugledni gostje od blizu in daleč, danes pa se je k skromnemu domačemu slavju zbrala množica narodnega občinstva. Med drugimi so prisostvovali otvoritvi podpolkovnik Stefanović kot zastopnik Nj. Vel. kralja, minister za telesno vzgojo dr. Miletič, zastopnik prosvetnega oddelka tankega uprave prof. Jeras, narodni poslanec dr. Fux, sreski načelnik dr. Vrežar iz Radovljice, predstojnik okrajnega sodišča dr. Bregar, predsednik JZZ dr. Pavlin, domači župan Budinec, predsednik Tujskoprometnega društva Lavžar in zastopnik gostilničarske zadruge Malšič z Jesenice. Številno je bilo zastopance SKJ podpolkovnik dr. Milorad Feliks, posamezne župe so zastopali starosta dr. Pipenbacher s tajnikom Flegarjem za Ljubljano, Spicar za Kranj, dr. Goršek za Maribor, Smrtnik za Celje in dr. Vasič za Novo mesto. Kranjskogorskega Sokola pa je zastopal starosta dr. Parko.

Goste je pozdravil predsednik Jugoslovenske sokolske matice, ki je zgradila dom, podstarešina SKJ Gangl. Poudaril je, da je zgradba okrevališča samo del programa, ki si ga je naše sokolstvo nadelo v okviru Petrove palatke, in v največje počačenje si Sokoli štejejo, da nosi dom ime našega mladega vladarja. Zemljišče je JSM kupila v maju 1931, dne 2. avgusta lani so zapeli krampi in lopate in danes stojajo Sokoli pod svojo streho. Najlepša zahvala gre

Glavna skupščina ali ne

Zagreb, 5. decembra.

Kljub policijski prepovedi se je danes vršila glavna skupščina JLAS, ki je bila sklicana po doseganju upravi. Na skupščini je bila večina lahkotletskih klubov. Skupščina je v dvorani Udruženja obrtnikov otvoril ob 8. uri druzgi podpredsednik Vlasenko iz Beograda, ker je bil predsednik dr. Tritsch iz inozemstva. Presedujoči pa je takoj odgodil skupščino, ker še ni bilo kvoruma. Ob 9. se je skupščina nadaljevala v prostorih JLAS. Ugotovili so, da so navzoči delegati naslednjih klubov: Primorje, Svoboda, Sloga, Planina, Korotan iz Ljubljane, Mura iz Murske Sobote, Ptuj, Rapid iz Maribora, Jugoslavija iz Celja, Celje, Amater iz Trbovlja, Litija, Elan iz Novega mesta, Bratstvo z Jesenic, Korotan (SK Kranj), BSK, Ruski iz Beograda, Hašk, Zašk in Trbovlje.

Ugotovili so dalje, da sta Celje in Trbovlje prvo leto člana saveza in zato ni znana glasovalne pravice. Sloga iz Ljubljane ni izpolnila svojih obveznosti, Elan pa ni imel polnomoči. Najprej so prečitali rešitev uprave policije v Zagrebu, s katero policija ni vzela na znanje sklicanja skupščine, in sicer v zvezi z znanim odlokom ministra za telesno vzgojo od 18. novembra. Glavna skupščina je soglasno izrazila svoje nerazpoloženje zaradi tega odloka. Presedujoči Vlasenko je nato zaključil skupščino. Okrog 9.30 je prispele zastopnik uprave policije ter razpustil zborovanje, ki so ga zborovalci takoj zapustili.

Kasneje so zborovalci sklenili poslati ministrskemu predsedniku dr. Milanu Stojadinoviću in ministru za telesno vzgojo dr. Miletiču brzojavki, v katerih protestirajo proti odloku ministra za telesno vzgojo. Brzojavki naglašata, da sta bili na današnji skupščini navzoči dve tretjini lahkotletskih klubov.

Smrtna žrtev podivjanca

Št. Rupert na Dolenjskem, 5. decembra. Zalosten dogodek, ki priča o silni podivjanosti naše mladine, se je pripetil 2. t. m. v St. Rupertu na Dolenjskem. Posestnik Maru, oče več otrok, je kupil dobro ohranjeno kolo od 23-letnega fanta Sedlarja, po domače Srkovega. Ker je bil Sedlar Maru dolžan nekaj denarja, je ta zahteval, da se dolg odbije od kuppine. Ker Sedlar ni hotel o tem ničesar slišati, je nastal med njima prepri, ki se je večkrat ponovil. Dne 2. t. m. se je Sedlar mudil v jutanih urah v Mokronogu, kjer je imel opravek tudi na sodišču. Domov grede je nakupil v trgovini v Bistrici nekaj malenkosti in se je ogledil tudi v bližni kovarnici, kjer je ob slovesu rekel kovaču: »Zdaj grem iz bom Merna zaklal.«

Ko je prišel v St. Rupert in zapazil Maru zaposlenega pri gospodarskem posloplju, se je napotil proti njemu, izvalil prepri ter ga kratko malo zabodel z nožem naravnost v srce rekoč: »Ti boš poginil, a jaz pojdem v ječo.«

Maru se je sgrudil na tla in bil na mestu mrtev. Sedlar je odhitel po zločinu na orožniško postajo ter javil svoj grozovit zločin. Orožniki so odredili, da je ostala žrtev nedotaknjena na licu mesta do prihoda sodne komisije, sirovega zločinca pa so uklenjena v verige odvedli v mokronosko sodne zapore.

Med skupnim kosilom, ki je počezalo, da je dom založen z dobro jedajo in izborno pijačo, je podstarešina Gangl v toplih besedah napil mlademu vladarju in največjemu zaščitniku sokolstva in poudaril, da je nepokolebljivo jugoslovensko narodno edinstvo slej ko prej osnova sokolske ideje. Zastopnik envezne uprave, predsednik zdravniškega odseka SKJ podpolkovnik dr. Feliks je izrazil matici iskrene čestitke, nato pa je goste pozdravil še starosta domače župe ravnatelj Spicar, ki je izrazil svoje veselje nad dejstvom, da je pri tej priliki prvič zbranih vseh pet naših župnih starešin v tem prelepem kotičku Gorenjske. Dom v Kranjski gori mora privabiti lrate z juga, da bodo ob blizu spoznali našo zemljo in našega človeka, pa tudi brate s severa, ki tako radi prihajajo občudovat lepoto naših krajev. Naj bo tudi ta sokolska postojanka samo novo oročje za zmago sokolstva in vsega slovanstva. Jugoslovenski sokolski matiče je iskreno čestital še predsednik JZZ dr. Pavlin, nato pa je tajnik matice Švajger predčital pozdravne brzojavke, ki so jih poslali svažna uprava, predsednik SPD, podstarešina SKJ Panukovič in zagrebška župa.

Sredi lepega, z visokim snegom zasutega pokopkneva se je končalo intimo slavlje, ki je izročilo javnosti nov lep spornal in letoviški dom, obenem pa novo trdnjavo sokolske misli in dela.

Zapustila nas je tako osamele naša nenadomestljiva, zlata mamica, navdve ljubljena ženka, stara mamica itd., gospa

Marija Jelenc

roj. DIMNIK
SOPROGA POŠT. PODURADNIKA

Uklonitvi se volji Vzemogodnega jo spremimo v njen zadnji dom v ponedeljek 6. decembra ob 16. uri iz hiše Zalosti, Rožna dolina, c. IV./16., na farno pokopališče na Viču.

Ljubljana—Rožna dolina, 5. decembra 1937.
Globoko žalujoči JELENCEVI-MIKLIČEVI

Med mestom in deželo posreduje »Jutrove mali oglasnik«

100 uspehov na en oglas

»JUTRO«

Teden dni filma

Film iz življenja za življenje

Malo je filmov, ki bi človeku dali novega optimizma in mu nudili nekakšno oporo v boju z življenjem, saj so po večini zabavne ali zgodovinske vsebine. Zato moramo takšne filme še dvakrat pozdraviti.

Takšen film nam obeta v nekaj dneh kino Matica »Luč v megli« se imenuje. Z njegovim naslovom je simboličen in značilen, kajti ta film bo res luč v megli življenja.

film modernega pozitivizma in življenjskega zanosa

Dogaja se v zdravniškem osredju. Glavni junak je mlad zdravnik, ki prevzame nase usodno krivdo, da reši svojo starjšega tovariša in učitelja. Usoda ga postavi pred alternativo: ali naj živi kot človek, ki ga bo ona ljubila. In ves film je slika plemenite ljubezni in žrtve človeka, ki se bori za napredek človeštva. Film v stilu »Pasterurja«.

Zasedba v njem je odlična. Družba Warner Brothers, ki nam je dala v zadnjem času »Antonia Adversa«, »Sen kresne noči«, »Poročnik indijske brigade« in še marsikaj dobrega, je režijo zaupala staremu mojstru Franku Borzageu. Glavne vloge v filmu samem pa imajo Errol Flynn, nova zvezda Amerike, ki je žal pri nas še vse premalo znan, ljubica Anita Louise (oba vidite na naši sliki!), Margaret Lindsay in Sir Cedric Hardwicke, poleg še nešteti drugih ki so sami izvrstni igralci.

»Ko boste gledali ta film«, je zapisal znan ameriški kritik »boste razumeli obupni klic žene. Tudi jaz imam pravico, da ljubim in sovražim«, in izvalni vzrok mladega učeniaka »Kaj govorite o bodočnosti? Samo sedanjost velja!« Ko boste gledali ta film, boste razumeli vse boje, v katere se ljudje neprestano zapletejo, ker boste domeli da pomeni vsak boj napredek, a napredek sam (civilizacija v globljem smislu) je kakor nekakšna procesija, ki sestoji iz preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Mnogi nadeajo v tej borbi, mnogi propadejo. Toda naj bo že konec posameznikov kakršnokoli, procesija civilizacije gre dalje — do svojega poslednjega cilja.

Čez drn in stran

Kemija na Nemškem

Misel gospodarske avtarkije je zmagala na čeli črti za razumljivo, da je vsa pozornost osredotočena na samo preskrbo s surovinami, ki naj bi jih Nemčija v veliki meri pridobivala s pomočjo kemije in drugih modernih iznajdb. (»Slovenec«, 28. XI.)

Kemija je sicer ena izmed najstarejših ved, z njo so se ukvarjali že Egipčani in brez dvoma še starejši narodi pred njimi. Toda na Nemškem so tudi na ideje razglasili najstrožjo avtarkijo, zarekli so se, da bodo vse, kar je kdaj dajalo svetu opravka, sami začeli od kraja. Tako se je zgodilo, da je tudi kemija samo ena izmed novih iznajdb.

Riba pri glavi smrdi

Dva vagona rib in mnogo drugega sadja je nakupil v Splitu filmski igralec Harry Piel, ki posnema svoj nov film »Nemogoči gospod Pitt«. Množico take robe je rabil za »arabski trg«, v katerem je namestil potem v beduine preoblečene statiste. (»Slovenski dom«, 29. XI.)

Bedni Harry Piel in še bednejša Dalmacija! Kakšno podoba bo imel ta njegov film, če bodo v njem na trgu prodajali ribe in podobno sadje?

Računstvo slabo

Tako je znašala po podatkih osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu povprečna dnevna zavarovana mezda v avgustu 1937. (Do tu so objavljene podatki) 23,27 din, dočim je znašala avgusta lani samo 21,94 din. Povišala se je torej v teku enega leta za 133 din, kar pomeni pri 700.000 zavarovanih delavcev nad 9 milijonov din dnevno. (»Slovenec«, 30. XI., uvodnik.)

Če se upošteva obremenitev gospodarstva na področju ljubljanskega pokolninskega zavoda, kjer so prispevki leta 1936 znašali okoli 28 milijonov din, to je povprečno za člana na mesec okoli 20 din, bodo skupna vrenemena gospodarstva v ostalih krajih znašala na mesec okoli 10 din. (»Slovenec«, 30. XI.)

Tudi številke v dnevniku imajo svojega bralca, kakor recimo, roman ali pa rubrika o dopisovanju med malimi oglas: Zato naj bodo tudi številke zapisane zmerom približno tako, kakor je res. Res je na primer, da se je povprečna zavarovana mezda v teku enega leta povišala za 900.000, ne pa za 9 milijonov dnevno, kar bi, bio delavcem samim pač v največjo radost. Prav tako ni res, da bi bili, na področju ljubljanskega Pokolninskega zavoda znašali leta 1936

Kateri otroci

so težko vzgojljivi

Vzroki motenj

v duševnem življenju

V okviru Splošnega ženskega društva v Ljubljani je nedavno predavalga ga Angela Vodelova o težko vzgojljivih otrocih. Iz predavanja povzemamo:

Karakteristika

težko vzgojljivih otrok

Problem težko vzgojljivosti otroka danes vedno bolj v ospredje. To pa iz razloga, ker sidanes prizadeva vzgojo odstraniti krivice do otroka in ker je danes težko vzgojljivih otrok več, kakor jih je bilo pred vojno. Razrvanost današnje dobe je potisnila ta problem tako v ospredje. Toda če bi razčlenili težko vzgojlitve otroke, bi videli da večina med njimi ni težko vzgojliiva. Otrokove sile se hočejo uveljaviti tako, kakor otrok spozna, da je prav, pri tem pa pride pogosto do trenja med njim in vzgojiteljem, saj je otrok v svojem bistvu vedno opozicionalen. V pravem pomenu besede so težko vzgojliivi otroci oni, katerih razvoj ovirajo kakršnekoli nepravilne sile, bodisi da imajo svoj izvor v naravnem izmilčenju otrokovega telesno-duševnega ustroja, bodisi da je okrnjenost povzročil neprimeren vpliv okolice. To so predvsem otroci s pomanjkljivimi čutili, slabi gluhozneni, naglušni, slabovidni otroci. Potem tuki, ki težko dojemaio in razumevaio vtiške iz zunanjega sveta, to so duševni slabši-idioti, imbecilni, debilni. In nazoslej taki, ki na zunanje vplive ne reagirajo tako, kakor normalni, zato njih dejanja ne ustrezajo zahtevam zunanjega sveta. Težko vzgojliivo so še tudi otroci, ki dorštaio v nepriladni okolijei. Pri prvih dvuh skupinah je prizadel razum; ti otroci spadajo s poseben okvir šole. Pri drugih imamo pa motnje živčnega ali duševnega ustroja, imamo nevroitike ali psihonate. Taki otroke bomo lahko vzgajali le, če smo spoznali vzroke, zaradi katerih so postali težko vzgojliivi. Nevrotiki in psihopati v umskem razvoju navadno ne zaostajajo za normalnimi, njihovi uspehi na so pogosto enostranski. Nenormalno sta usmerjena le njihovo čustveno in nagnosko življenja in njihova volja. Označujemo jih navadno za »amsovoie, težke zakrknjene, nerovne, trmašte, prob-čutilitve posebnostei, slabije Vpaci ih imamo občutek, da bi bili lahko drugačni, če bi hoteli. Mislimo, da homo dosregi kaj s silo, dosežemo na potem prav nasprotno. V take otroke se je pa treba poglotiti, spoznati vzroke njihovih slabosti, ker le na ta način jih bomo znali pravilno vzgajati.

Pri vsakem živem bitju sta odločilna za njegov razvoj dva faktorja — to, kar je otrok podedoval od svojih prednikov, in njegova okolica. Tega se moramo pri vzgoji vedno zavedati. Oboje, dedno tvarino in pa okolje, je treba upoštevati pri vzgoji sploh, še bolj pa pri težko vzgojliivih otrokih. Med nevroitiki imamo najrazličnejše tipe. Znaki teh so tresljaji obraza, nesamohotno kimanje z glavo, razne vrste krčij in podobno. Vse te rojave spremljajo nerovno razpoloženje. Gotovo potrebuje zdravljenja teh bolezni zdravnikove pomoči, toda zdravitvi je treba celoga človeka, ne samo njegovo hibo. Taki otroci potrebujejo mnogo miru, varovali jih je treba vsake praveleke obremenitve bodisi s fizičnimi ali duševnimi delom. Vrsta nivoje so tudi oslabelost krvnega ožilja, motnje v krvnem obtoku. Tak otrok ima modre prste, mrazi ga, hlep je v obraz oči ima temno obročljeno. V kategoriji nevroptovotv spnadaio vsi oni otroci, ki jih združujemo pod skupnim nazivom »nerovnic«, ne da bi mogli točno definirati njihovo stanje. Vzroki so pogosto alkoholizem staršev in razne duševne bolezni, slabokrvnost in nedohranjenost.

V vrsto psihopatov štejejo tudi histeriki. Histerične niso le ženske, temveč tudi moški, saj je število histeričnih dečkov in deklic do starosti devetih let enako. Pogost vzrok histerijei je dedna obremenjenost. Na otroke ne skoraj še bolj kakor dedna obremenjenost vpliva neposredna okolica. Histerija je bolezen, ki je v stanju pričarati do-

mišljivi vsako drugo tolezen. Zraki histeričnega otroka so neumerljane, divje kretanje, hrupno obnašanje, poza.

Otroci poslaneljo pogosto težko vzgojliivi zaradi nepriladne okolija. Neugodne so cialne in gospodarske razmere. Otrok, ki ga je v zibeli zaznamovala beda, naleti pri vsakem koraku na zaprako, ki ovirajo njegov poln in zadovoljiv telesni in duševni razvoj. Današnja šola ne protizira siromanšnega otroka. Otrok rad postane potem uporen, zakrknjen in nasilen, njegovi vzgojitelji pa reagirajo običajno s kaznjivo in prezirno. Težko vzgojliivi pa postanejo tudi preveč razvajanji otroci. Pri njih je pomakljanje čuta za skupnost. To so najčešče egoistični, brutalni in samopašni otroci. Otrok, ki je preveč razvajan, bo postal nesamostojen, nespooben, da gre sam skozi življenja.

V okvir teh problemov spadajo tudi nezakonski otroci, pri katerih se navadno porodi občutje manjvrednosti.

Kako ravnamo s težko vzgojliivimi otroki

Predvsem je treba spoznati vzroke otrokovega zadržanja. Po tem spoznanju pa usmerimo vzgojo. Pri bolnih otrokih ima prvo besedo zdravnik. Z živčeno bolnimi postopamo obzirno, toda dosledno, ne preobremenjujmo jih z delom, naloge pa, ki jih njihove sile zmogajo, zahtevamo od njih dosledno. Določa je telesna in duševna gimnastika. Primerna hrana, mir, razvedrilje mad veselimi vrstniki. Toda nikdar pokazati otroku — tudi nevroitiku ne — da ga smatramo za bolnika. Kazati mu je treba, da imamo zanjupen vani, in osrčevati ga moramo neprenehoma. Pri vzgoji sta potrebni brezovogina vztrajnost in doslednost. Če je okolica neprimerna, jo je treba spremeniti. Najslabše se goji siromanšnih težko vzgojliivim otrokom. Njim je skoro naprej doležen njih usoda, potem pa covore o rojenih zločincih in prostitutkah. Pri teh otrokih starši ne morejo dosti pomagati, pač pa bi morala šola storiti svojo dolžnost.

FOTOAMATER

Kvadratni format

Stara kompozitorna pravila stremijo za tem, da bi dajala slikam podožni format, bodisi v višino, bodisi v širino. Ta pravila so gotovo upravičena, ni pa potrebno, da bi se jih amaterji kakor je že njih navada, držali s takšno zagrizenostjo da bi v njih imenu odklanjali vse, kar bi poskušalo biti kakor drugače. Napredni amaterji naših dni so se v tem pogledu že precej osvobodili tradicionalnih predpisov in eden izmed dokazov za to je ta, da vidimo na velikih fotografskih razstavah čedalje več del, ki se ponašajo s kvadratnim ali vsaj približno kvadratnim izrazom. Tem izrezom gotovo ne moremo očitati, da bi glede svoje učinkovitosti oziroma osredotočenosti zaostajali kakor koli za običajni pravokotnimi izrezi. So ljudje, ki pravijo da učinkuje kvadratna slika vedno nekam umirjeno trdno in krepko — in se ne motijo. Tudi fotografska industrija je kmalu opazila, da se bodo kvadratni izrezi med moderno usmerjenimi amaterji uveljavili, kakor zaslužijo, in tako nam je zadnje desetletje poklonilo čedalje več kamer, ki omogočajo že same posnetke na te izreze.

Prav za prav niso kamere kvadratnega formata nič novega. Že tedaj, ko je amaterska fotografija stopala v otroških čevčelijkih, so posamezni konstrukterji spravljali na trg kamere v formatu 9 x 9 cm in podobno, iz tehničnih in praktičnih razlogov pa so si takšni formati utirili pot že od vsega začetka v področje stereofotografije. Toda šele potem, ko je nemška tvrdka Franke in Heidecke nastopila s svojo slovitvo »Rolleiflex« ki so tu njeni konstrukterji z genialno domiselnostjo znali spraviti in zrcalnem principu, je prišla prava doba kvadratne fotografije. Ne imenuje se ta fotografija brez razloga »rolleifleksna fotografija«, čeprav nam danes tudi druge tvrdke nudijo kamere rodčne konstrukcije in je pričakovati, da bodo te kamere izpodrinile sploh vse druge tipe. Če je danes kje kakšen amater, ki se obotavlja pred nakupom takšne kamere, gre to gotovo samo na račun njegove nepoučenosti o njihovih prednostih.

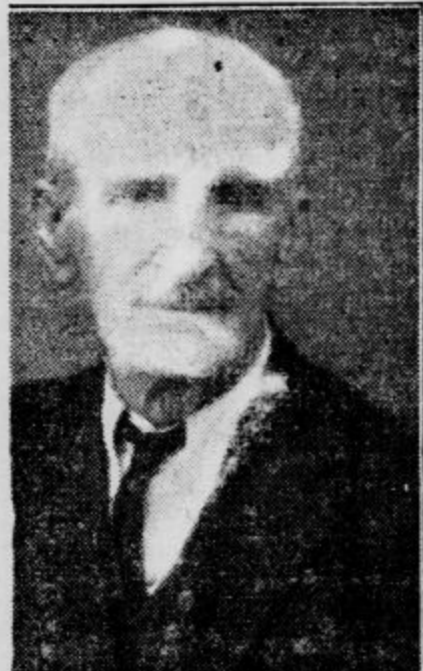
Vzemimo n. pr. kamero z danes srednjim formatom 6 x 6 cm. Ta ima običajno isto goriščenje 7,5 cm in s tem isto veliko ostrinso globino svoje manjše sestri 4,5 x 6 cm — toda z bistveno boljše izbrabo slikovitega polja, z večjim formatom pač, ki mu v večini primerov povečanja sploh ni treba. Podobno je s formatom 4 x 4 cm.

Nadaljnja, zelo važna prednost kvadratne kamere je v tem, da ti odraže z njo pred vsakim posnetkom vprašanje, da-li napraviš ta posnetek v višino ali počez. Vse posnetke opraviš z eno samo držo ka-

Smrt podmaršala Jože Tomšeta

Ljubljana 5. decembra.

Se nista potekala dva meseca ko je upokojen podmaršal Jože Tomšet slavil v prijaznem Podbrezju s svojo zvesto družico go Jospino rojeno Pavlinovo iz Podbrezja zlato poroko. Kjub visoki starosti 88 let je bil jubilar takrat še čvrst. Toda jesen ga je pred kakšnim mesecem polo-

žila na bojniško posteljo, s katere ni več vstal. Danes ob pol 16 je nenadno izdihnil v svojem stanovanju Ob Ljubljanici 7.

Kljub visokemu položaju v vojaški službi, na kakršnem v star Avstriji niso radi gledali Slovanov, je bil pokojnik zaveden narodnjak ki ni nikdar zatalj svojega rodu. Bodu mu ohranjen časten spomin, njegovim svojcem pa izrekamo iskreno sožalje!

prispevki za člana na mesec povprečno okoli 20 din, temveč so v resnici znašali 200 din. Najbol bi bilo po gospodarstvo v ostalih krajih veselo. Če bi njegova skupna bremena znašala na mesec samo okoli 10 din, ko so v resnici znašala nič manj ko 10 milijonov din. Spoštujite črko, a nikar brezglavo ne prezirajte številke!

Dvakrat tehnika

Poljska akademska zveza »Liga«, ki ji je glavni cilj zbliznjanje med narodi, je priredila v Zagrebu razstavo fotografiskih slik, ki so jih akademski člani »Lige«, izdelali.

Ocene v časopisu pravijo, da so razstavljene slike svojevrstne po motivih, še bolj pa po tehnični obdelavi. Ocenjevalci dostavljajo, da razstavljena dela sicer niso tehnično na višku (»Slovenski dom«, 3. XII.)

Kriminalna zagonetka

Sredi noči so vdrli v hišo maskirani neznanici in ustrelili gospodarja. Ker so se pa zaradi razbijanja začeli oglašati psi, so razbojniki pobegnili, ne da bi kaj odnesli. Oblasti so prijelo pokornikovega sina, čeprav je desetletna hčerka, ki je edina videlna razbojnik, pripovedovala, da je bilo napadalcev sedem (»Slovenski dom«, 3. XII.)

Logika je v resnici prečudna reč. Kako, se vprašuje človeški razum, so v resnici mogli aretirati enega samega sina, ko je bilo vendar razbojnikov sedem? Toda še vse strahotnejša bi bila zagonetka, če bi bil, recimo, razbojnik en sam, policija pa bi šla in bi aretirala kar sedem umorjenčevih sinov.

De mortuis nil nisi bene

Zagrebski tramvaj je večeraj spet povzročil smrt nekoga upokojenca. Mož je baie nekoliko vinjen kresnil preko lince ko je prav tačas pridrvel od zadaj tramvaj in moža od strani rahlo butnil. Vendar je bil snenek za ne preveč trdno ravnotežje neznanca prehud, da ga je zavrtelo in je omahnil pod prikolico tramvaja. Toda vozilo ga je ponovno butnilo v stran, da je mož padel tako nesrečno, da si je ob robniku pločnika razbil glavo. Svedca je obležal mrtev. (Slovenski dom 4 XII.)

Mavčkena zgodba, a polna morale in filoloških odkritij. Geite tramvaj je mož čisto narahlo nekajkrat butnil — brez vsake krivde pred bogom in ljudmi — on pa gre in si ob robniku pločnika povsem brez potrebe razbije glavo in — seveda — umre. A kar je literarno največ vredno na stvari, je opis pijanega moža. Odtod bo slovenski jezik bogatejši za cvetko, da je nekakesn človek kresnil čez cesto — kra —

FILATELIJA

Nove znamke po vsem svetu

Cote d'Ivoire: Izšla je nova frankovna znamka po 65 centov v rdečerjavi barvi. Gdansk: Za »Gdansk voas« v Magdeburgu je izšla v nakladi 100.000 kosov posebna serija dveh spominskih znamk s pribitkom. Obsega naslednji vrednoti: po 25 + 25 penigov v rdeči barvi na rumenkastem papirju, in po 40 + 40 penigov v svetlo sinji in rdeči barvi, prav tako na rumenkastem papirju. Pribitek je šel v korist povzdigi poljedelstva.

Francija: Izšla je nova frankovna znamka po 60 centimov v rumeno rjavi barvi. Grčija: Po vrsti zaslihnih izdaj z raznimi pretiski je zdaj izšla naposled prva nova serija znamk, ki so se prav lepo izdelane. Obsega naslednje vrednote: po 50 lept rdeče rjavo in sinjo, po 10 lept svetlo sinjo in rdeče rjavo, po 20 lept črno in zeleno, po 40 lept zeleno in črno, po 50 lept rjavo in črno, po 80 lept temno sinjo in svetlo rjavo, po 2 drahim sinjo, po 5 drahem rdečo po 6 drahem olivno zeleno po 7 drahem rjavo, po 10 drahem rdeče rjavo, po 15 drahem zeleno in po 25 drahem temno sinjo. Znamke kažejo po večini stare izkopenine.

Izland: Na papirju brez vodnega znaka je izšla znamka po 1 eyr rumeno zelena in rdeča.

Italija: Izšla je priložnostna serija v spomin na razne obalnice italijanskih slavnih mož Glotta, Leopardija Pergolesija, Spontinija in Stradivarija. Obsega naslednje

vrednote: po 10 centesimov rjavo, po 20 centesimov karminasto, po 25 centesimov zeleno, po 30 centesimov rjavo, po 50 centesimov vijoličasto, po 75 centesimov rdečo, po 1,25 lire sinjo, po 1,75 lire temno oranžno, po 2,55 + 2 lire sinje zeleno in po 2,75 + 2 lire rdeče rjavo. Znamke so prav lepo izdelane, le tega si ne moremo razlagati, zakaj morata imeti najvišji vrednosti tudi pri tej seriji pribitek, ki ni prav majhen.

Kelantan: Nova serija znamke se dopolnjuje. Pred kratkim so izšle spet tele vrednote: po 6 centov rdeča, po 10 centov vijoličasta, po 30 centov rdeča in vijoličasta, po 50 centov rumena in olivna in po 1 dolar zelena in rumena.

Kuba: Tu so izdali precej sumljivo, a vsekako vsaj spekulativno serijo znamk v korist »Društvu ameriških pisateljev in umetnikov«. Frankovne znamke so naslednje: po 1 cent zelena, po 2 centa karminasta, po 3 centa vijoličasta, po 4 cente rjavo, po 5 centov sinjo, po 8 centov olivno zelena in po 10 centov svetlo rjavo. Vsaka vrednost je izšla v dveh izvodih, vsakokrat z drugo sliko. Razen tega sta bili v isti namen izdani dve ekspresni znamki, in sicer dvakrat po 10 centov v oranžni barvi in enkrat po 25 centov rdečkasta.

Norveška: V novi seriji frankovnih znamk so izšle še naslednje vrednote: po 1 öre olivno zelena, po 2 öra svetlo rjavo, po 3 öre oranžna, 50 örov rdeče vijoličasta

in po 60 örov zelenkasto sinja.

Nizozemska Indija: Izdana sta bila dva frankovna provizorija, in sicer po 10 na 30 centov v sivo črni barvi (na frankovski znamki) in po 20 na 37 centov v rdeči barvi (na portovni znamki).

Patiala: Frankovna znamka Angleške Indije po 3 anne je dobila pretisk »PATIALA STATE«.

Spanija: Uporniška vlada je izdala v Sagrasi dve novi frankovski znamki, in sicer po 4 pesete v vijoličasti, rdeči in rumeni barvi s sliko osvojitve Malage in po 10 peset rumeno rjavo s sliko izkrcavanja prvih uporniških čet v Algecirasu.

Španjska Gvineja: Izšla sta frankovna provizorija 30 na 40 centimov in 80 na 40 centimov v sinji barvi. Oba imata natisk »Republica Espanola«.

Turčija: Tudi v Turčiji sta izšli dve znamki za spomin na ustanovitev Balkanske zveze, in sicer po 8 korusov rdeča in po 12½ korusa sinja.

Novi bloki

Za svoj evharistični kongres, ki bo prihodnje leto, bo izdala Madžarska, kakor smo že omenili, posebno serijo sedmih priloznostnih znamk, ki bodo izšle tudi v blok. Sredi bloka bo znamka po 20 filerjev, ki bo simbolizirala evharistično misel, okoli nje pa ostalih šest znamk. Baje je že v naprej prodanih 40.000 blokov nekemu trgovcu, ki se je obvezal, da jih do leta 1940 ne bo prodal.

Španska pošta v Andori je izdala blok, ki je ogromnega formata (50 x 60 centimetrov). Na njem je ves zemljevid te male države. Razprošata ga isti konzorcij, ki je prodal že vse Francove spekula-

tivne bloke. Zbiralcem svetujemo, da tega bloka ne kupujejo.

Vlada v Valenciji je odobrila konzorciju belgijskih trgovcev izdajo bloka, z nominalno 5 peset, ki bo izdan pod pretvezo 44-letnice (!) družstva za pomoč poštnim uslužbencem. Naklada bo baje le 20.000 zobenstih in 2500 nezobenstih blokov, prodajna cena pa dvojna nominalna.

Tudi Rusija je začela uvidevati, da se dajo delati z blokci dobre kupčije. Družba »Meždunarodnaja knjiga«, ki vodi zdaj monopol ruske filatelije namestu nekdanje »Filatelistične asociacije«, je izdala za jubilejno letalsko razstavo blok z štirimi letalskimi znamkami po 1 rubelj. Slika na znamki kaže letalo nad Lenjingradom. Naklada bloka znaša baje sa mo 50.000 kosov in ga ruski trgovec ponujajo za dvojno nominalno.

V kratkem izide poljski blok s slikami poljskih vojnih ladij. Blok je namenjen za podpiranje graditve poljskih ladij in bo izdan v nakladi enega milijona kosov.

Nikaragva je izdala za »Dan rase«, 12. oktobra posebno serijo znamk za letalsko pošto po 1, 4, 5, 8, 10, 15 in 20 centov. Znamke so izšle v majhnih četvrtih blokih. Tako je torej izšlo vsega sedem četvrtin blokov. Da pa je zadeva še lepša, so izšli vsi ti bloki zobenani in nezobenani, tako da jih je v resnici 14. Nikaragva je s svojimi blokci po številu prva na svetu, saj jih je doslej izdala že 50. Za filateliste kaj žalosten rekord!

Francoski blok za razstavo »Pexipe« je izšel, kakor je zdaj definitivno dokazano, v nakladi 149.000 kosov. Imel je frankaturno vrednost za nominalno znamk, ki so bile na njem natisnjene.

Iz amaterskega gibanja

Fotoklub Ljubljana obvešča svoje članstvo, da se vršil v petek 7. januarja 1938 ob 20. v klubskem lokalu redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Posebna točka lo obravnavala spremembo pravil. Poravnaje pravčasno svoje obveznosti do kluba! — V torek 7. t. m. ob 20. seja razstavnega odbora, ogled Koppitzove mape in poročilo o nazradnem tekmovanju »Galerijac«. V četrtek 4. večer začetniška večaja: Razvijanje. Tečajniki bodo tudi sami razvijali svoje posnetke. V petek odborova seja. Na dnevnem radu: mednarodna razstava in sprememba pravil.

Naše »ledališče

DRAMA

Ponedeljek 6.: Zaprto.
Torek 7.: Zimkovi. Red B.
Sreda 8.: Firma. Izven. Cene znizane od 20 dia navzdol.

OPERA

Ponedeljek 6.: Zaprto.
Torek 7.: Šimkovi. Red B.
Sreda 8.: Pri treh mliedenkah. Izven. Izredno znizane cene od 24 din navzdol.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Česka bo izdala 7. marca 1938. namestu vsakoletnih dobrodelnih znamk v spomin na Masaryka dobrodelni blok po 3 + 3 Kč. Drugi blok za praško mednarodno razstavo znamk bo izšel 3. julija prihodnjega leta in bo imel natisnjene dve znamki, po 50 halerov s sliko Višegrada in po 1 Kč s sliko Hradčanov. Prodajal se bo po 5 Kč. Narodni se bo lahko v naprej, naklada pa se bo ravnala po naročilih.

Bolgarija je izdala svoj blok, ki smo ga že napovedali. Skoraj vsa naklada je bila v naprej prodana spekulantom. Znašala je po uradnih poročilih samo 50.000 kosov, toda strokovnjaki trdijo, da je bila dosti večja.

Belgija bo v kratkem izdala še en blok. Izšel bo za popravilo bazilike v Queckelbergu okoli 15. marca prihodnjega leta. Nadaljnji blok bo izšel že letos za razstavo znamk v Bruslju, ki jo bo priredila zveza belgijskih trgovcev z znamkami.

Razpis za nove znamke

Po dolgem času lahko sporočimo, da je naša poštno ministrstvo izdalo razpis za izdelavo prihodnjih znamk za zaščito otrok. Razpisa se lahko udeležijo vsi naši umetniki. Podrobna navodila se dobe pri ravateljstvu naše markarnice v Beogradu.

Upamo, da bo odziv naših slikarjev tolikšen, da bodo poslali tako dobre osnutke, da bo vsaj ena izmed znamk delo Slovenca.

Poslednja serija, pri kateri sta bili dve znamki narejeni po osnutkih naših umetnikov je bila stara letalska kjer sta delo dveh Slovencev znamki po 50 par in po 1 dinar.